ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ
ਭਾਰਤ ਸੰਘ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2357 ਦਾ 2017)
ਫਰਵਰੀ 14, 2019
[ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਸੂਚੀ II, ਐਂਟਰੀ 41 – ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ.

21 ਮਈ, 2015 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ – ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਉਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੈਡਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ DANICS ਅਤੇ DANIPS ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਹੈ – ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਇਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ – ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ – ਪਰੰਤੂ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ (ਐਲਜੀ) ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: (ਪ੍ਰਤੀ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ) – ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਅਤੇ 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ – ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਡੈਨਿਕਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਸੰਦਿਗਧ ਹੈ – ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਨੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਐਲਜੀ – ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਐਲਜੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰ – ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ – ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਐਲਜੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ

ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਖ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਸਮੂਹ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਸਕੱਤਰ, ਐਚ.ਓ.ਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੌਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਿੰਗਾਂ ਐਲ.ਜੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਹੋਰ ਪੱਧਰਾਂ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਐਲ.ਜੀ. ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਰਾਏ ਮੁੱਖ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ – ਪਰੰਤੂ, ਗ੍ਰੇਡ IV, III, II ਅਤੇ I ਦੇ ਡੈਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਲਈ, ਸਾਰੀਆਂ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਲਈ, ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਵੱਧ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ – ਬੋਰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੈਸ ਕੈਡਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਿੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਰਡ ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਮੂਹ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੰਬੰਧ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ – (ਪ੍ਰਤੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.)

(ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ) – ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਟ.239AA(4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ – ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੀ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈਆਂ ਹਨ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟ.239AA – ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954 – ਰ.2(2).

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਸੱਤਵਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲ, ਸੂਚੀ II, ਐਂਟਰੀ 2 – ਕੀ ਐਂਟੀ-ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ (ਏ.ਸੀ.ਬੀ.) ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੋਹਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ – ਮਿਤੀ 23.7.2014 ਦੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ 21.5.2015, ACB ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ GNCTD - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1973 - s.2(s) - ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1947

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਸੱਤਵਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲ, ਸੂਚੀ II, ਐਂਟਰੀ 2 – ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ 'ਪੁਲਿਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੌੜਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਉਪ-ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਪੁਲਿਸ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਕ੍ਵਿਤਰਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਗਠਨ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ (ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁਲਿਸ ਵਿੰਗਾਂ/ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ – ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਏਸੀਬੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਏਸੀਬੀ ਦੇ ਜਾਂਚ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਬੱਧ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਸੂਚੀ II, ਐਂਟਰੀ 1 - ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 23.7.2014 ਅਤੇ 21.5.2015 - ਇਹਨਾਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ACB ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ GNCTD ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ - ਇਹਨਾਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ s.2(s) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰਗਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 69ਵੀਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ s.2(s) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ - ਆਯੋਜਿਤ: ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, Cr.P.C ਦੇ s.2(s) ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਵੀ ਥੱਲੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ, ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ - ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਕਿ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂਚ - ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਓਵਰ ਐਂਟਰੀ 2 ਸੂਚੀ II ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, impugned ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਵੈਧ ਹਨ - ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਦੋਂ

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਅਤੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ - ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 1, ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ 'ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ' ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ GNCTD ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ/ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਡੋਮੇਨ ਹੈ - 'ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਖੋਜ, ਜ਼ਬਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.), ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ - ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ - ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 - s.2(s) - ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਕੁਆਰੀ ਐਕਟ, 1952 – ਧਾਰਾ 2(ਕ) – ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਕੁਆਰੀ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ਜ਼ (ਜੀ.ਸੀ.) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(8) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60), ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ 'ਸਰਕਾਰ', 'ਰਾਜ' ਅਤੇ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼' ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਬੇਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 3(58) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ – ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ – ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਕ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ., ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ – ਧਾਰਾਵਾਂ 3(8) ਅਤੇ 3(60)।

ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 – ਧਾਰਾ 108 – ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 1.2 ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੋਲ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(59) ਅਧੀਨ, 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ 'ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ – ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ, ਭਾਵ, ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. – ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਵੀ ਭਾਗ IV ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ – ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜੁਲਦੀਆਂ ਹਨ – ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਆਰਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ – ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੀਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਥੇ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ – ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 – ਧਾਰਾ 12।

ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 – ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੋਲ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ – ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੇ 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ-ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸੋਧਿਆ – ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਮਲਾ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਫੈਸਲਾ: 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਦੀ ਹੈ, ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਤੋਂ ਟਰੇਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 18 ਤੋਂ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1899 ਐਕਟ ਅਤੇ 2007 ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਇਹ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਾਮਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਆਦਿ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਜਾਂ ਵਿਲੇਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇੱਕ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਉੱਤੇ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਉੱਤੇ ਡਿਊਟੀ ਹੈ – ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਲੇਵੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ

ਨਿਰੂਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਵੀ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ' ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਰੇਕ ਅਤੇ 'ਹਰੇਕ ਛੋਟੇ ਮਾਮਲੇ' ਜਾਂ 'ਹਰੇਕ ਛੋਟੇ ਮਾਮਲੇ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਤਭੇਦ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਮੌਲਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਵਧਾਉਣਾ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮਾਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਜੀ. ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਲ.ਜੀ. ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਦੱਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਐਲ.ਜੀ. ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾ ਸਕੇ – ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ, ਇੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਸ਼ਡਿਊਲ 7 ਲਿਸਟ II ਐਂਟਰੀ 63 – ਦਿੱਲੀ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ-ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2007 – ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਿਨਾਂਕ 4 ਅਗਸਤ, 2015.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 239ਏਏ, ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ (5) ਪ੍ਰੋਵੀਜੋ – ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ – ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ – ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਾਫ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬੇਵਜਹ ਨਾ ਬੈਠੇ – ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਾਤਕਾਲਤਾ ਅਤੇ ਜਰੂਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ – ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗਵਰਨੈਂਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ 'ਚ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਨੋਖੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ – ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ 24 – ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ – ਕੀ ਇਹ ਐਲ.ਜੀ. ਹੈ ਜਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਜਿਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. – ਫੈਸਲਾ: ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24(8) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ – ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24(8) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਐਲ.ਜੀ. ਹੈ – ਸੂਚੀ III ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੋਲ ਅਨੁਚਛੇਦ 239ਏਏ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239ਏਏ(4) ਅਧੀਨ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 239ਏਏ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:

ਪ੍ਰਤੀ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1 : ਕੀ 21 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ? [ਪੈਰਾ 7011]

1.1 ਇਹ ਬੇਬਾਕ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਾਂਝੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੈਡਰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੈਡਰ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੈਡਰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕੈਡਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 841][12-ਐਸ.ਐਫ.-ਐਚ.];

1.2 ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਅਤੇ 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਚ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ. ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954 ਦੇ ਨਿਯਮ 2(ਸੀ) ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਯਮ 7 ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਕੈਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਾਇਨਾਤੀ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 312 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜ ਹਨ। [ਪੈਰਾਸ 86, 87]

ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 743 : [1976] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 166 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1.3 ਡੈਨਿਕਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਡੈਨਿਕਸ ਨਿਯਮਾਂ, 2003 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਬੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਚਿੰਤਾ ਯਾਨੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਭਾਵ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਨਵ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਕਾਰਜ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਕੱਤਰ, ਐਚ.ਓ.ਡੀ.ਜ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਪੱਧਰਾਂ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਰਾਏ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰੇਡ IV, III, II ਅਤੇ I ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਲਈ, ਸਾਰੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਲਈ, ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਧ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡ

ਏ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ। [ਪੈਰਾ 88-90]

1.4 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਸੀ.ਏ. (ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.) ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਤੇ ਡੈਨਿਕਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਨ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਮਾਮਲੇ ਵਧੀਆ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਅਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਵਧੀਆ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਤੌਰ ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੇਲਜੋਲ ਵਾਲੇ ਕੰਮਕਾਜੀ ਸੰਬੰਧ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 91, 92]

2. ਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਂਟੀ-ਕਰਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ (ਏ.ਸੀ.ਬੀ.) ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੇਵਲ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ? [ਪੈਰਾ 92]

2.1 ਅਗਸਤ 01, 1986 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1947 ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਿਆ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ "ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪੂਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ" ਸੀ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 08, 1993 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਓਲਡ ਸੈਕਰੀਟੇਰੀਏਟ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜੁਲਾਈ 23, 2014 ਅਤੇ ਮਈ 21, 2015 ਨੂੰ ਦੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੇਵਲ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਮੁੱਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕੀ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ (ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ), ਆਰਟੀਕਲ 239AA (ਜੋ ਇਹ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 2 ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਪੁਲਿਸ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 93, 106, 107]II-E-G: 138-D-F

ਉਸ਼ਾ ਕੋਲ੍ਹੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [1964] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 926 — ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.2 ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਉਪ-ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੌੜਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਪੁਲਿਸ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਰਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ (ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੰਖਾਂ/ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਦਲੀ ਜਾਂ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 3 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੂਚੀ II ਤੋਂ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ/ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੇ ਜਾਂਚ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਬੱਧ ਕਰਨਾ ਸੁਚਾਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 108, 109]II-G-H; 139-A-E

2.3 ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 2(s) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪਰੰਤੂ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਹੜੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਸਿਰਫ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਪਛਾਣਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ।

2.4 ਐਂਟਰੀ 1 ਦੀ ਸੂਚੀ III, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ' ਹੈ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦ/ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ' ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਖੋਜ, ਜ਼ਬਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ, ਜਾਂਚ, ਅਭਿਯੋਗ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੂਚੀ III ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਣ ਸੀ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀਕਰਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ (ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ 'ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸਮਨਵਯ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੁਲੱਭੁਲਾਈ ਜਾਂ ਓਵਰਲੈਪ ਨਾ ਹੋਵੇ'। ਇਸ ਬਾਹਰੀਕਰਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਤਰਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੀਟ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 111, 112]140-B-E]

2.5 ਜਿਵੇਂ ਕਿ 08 ਨਵੰਬਰ, 1993 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਐਸੀਬੀ ਨੂੰ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਕ੍ਰੇਟਰੀਏਟ ਵਿਖੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਧਿਸੂਚਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ 08 ਨਵੰਬਰ, 1993 ਦੀ ਉਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਸੋਧ ਹਨ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ (ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ)। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕੋ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸੀਬੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ। ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਦੋਹਰੀਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 23 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਅਤੇ 21 ਮਈ, 2015 ਦੀਆਂ ਅਧਿਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 114, 115]

3. ਕੀ 'ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਸੀਓਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਹੈ?'[ਪੈਰਾ 115]

ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ (ਜੀਸੀ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(8) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ, ਜੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60), ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੀਸੀ ਐਕਟ 'ਸਰਕਾਰ', 'ਰਾਜ' ਅਤੇ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼' ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਧਾਰਾ 3(58) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀਓਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 129-132, 135]

ਗੌ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਕਰਮਚਾਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ ਕੋ. ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1985) 1 ਐਸਸੀਸੀ 206 : [1985] 2 ਐਸਸੀਆਰ 373 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ ਉਰਫ ਅਫਸਾਨ ਗੁਰੂ (2005) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 600 : [2005] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 79; ਨਬਮ ਰੇਬੀਆ ਅਤੇ ਬਾਮੰਗ ਫੇਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2016] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. ਕੀ, ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ? [ਪੈਰਾ 136]

4.1 ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਧਾਰਾ 2(65) ਵਿੱਚ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ 'ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(65) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਾਮਕ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਟੈਰਿਫ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਥੋਕ, ਬਲਕ, ਗ੍ਰਿਡ ਜਾਂ ਰਿਟੇਲ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਟੈਰਿਫ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਆਦਿ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਗਭਗ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਾਮਕ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ, ਭਾਵ, ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 143, 144]

4.2 DER ਐਕਟ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ NCTD ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ. ਇਹ NCTD ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇੱਥੇ GNCTD ਭਾਵ LG ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ DERC ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਡੀਈਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, 2003 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਹੋਵੇਗਾ

ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ/DER ਐਕਟ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ NCTD ਹਨ ਸਬੰਧਤ. ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐੱਨ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਹ GNCTD ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ 12 ਜੂਨ, 2015 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ। [ਪੈਰਾ 146][160-ਡੀ-ਜੀ]

5. ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ?[ਪੈਰਾ 146]

5.1 ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੇ 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਘੱਟ ਕਦਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸੋਧਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਮਲਾ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਥੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕੇਂਦਰ/ਸੰਸਦ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਲ, ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੇ ਚੈੱਕਾਂ, ਵਾਅਦਾ ਨੋਟਾਂ, ਲੋਡਿੰਗ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਖਤਾਂ, ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀਆਂ, ਹਿੱਸਾ ਦੀ ਤਬਾਦਲੇ, ਡਿਬੈਂਚਰਾਂ, ਪ੍ਰਾਕਸੀਆਂ ਅਤੇ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਵਿੱਚ ਉਲਿਖੇ ਗਏ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹੋਰ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 147, 157]

ਮਾਤਮਲ (ਅਮਰ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਅਬੋਲੀ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕੇ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ & ਓਰਸ. (2004) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 155 : [2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 956 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5.2 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਤੋਂ ਟਰੇਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਆਦਿ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਜਾਂ ਵਿਲੇਨਾਮੇ ਆਦਿ। ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੌਦੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ। ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ/ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾਸ 158, 159]

5.3. ਕਲੌਜ਼ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ 239AA ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪੱਖ ਨੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਰੇਕ ਅਤੇ 'ਹਰੇਕ ਛੋਟੇ ਮਾਮਲੇ' ਜਾਂ 'ਹਰੇਕ ਤੁਚ੍ਛ ਮਾਮਲੇ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਉਹ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਤਭੇਦ ਇੰਨਾ ਮੌਲਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਰੁਟੀਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੱਖਰਾਪਣ ਨੂੰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੀਮਾ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਜੀ. ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬੇਵਜਹ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਨੋਖੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 163]

6. ਕੀ ਇਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।?[ਪੈਰਾ 163][172-C] ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24(8) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24(8) ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਭਾਵ ਐਲ.ਜੀ. ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3(8), 3(58) ਅਤੇ 3(60) ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਭਾਵ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239A ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ', ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24(8) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਐਲ.ਜੀ. ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3A) ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(4) ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਲ.ਜੀ., ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 164, 166, 170, 172][171/2-ਡੀ; 173-ਈ; ਐਫ; 176-ਸੀ-ਈ.]

ਪ੍ਰਤੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ)

1. ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 69ਵੀਂ ਸੋਧ, 1991 ਦੁਆਰਾ 1 ਫਰਵਰੀ, 1992 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਏ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਿਦਾਂਤ ਸੀ ਭਾਵੇਂ 69ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239A ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 14ਵੀਂ ਸੋਧ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239A ਨੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਅਜਿਹਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਲ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ" ਇੱਕ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਐਕਟ ਆਫ 1963 ਵਿੱਚ ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 26, 27, 28]

2. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੈਟਅੱਪ ਦੇ ਮੁੜ ਗਠਨ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 14.12.1989 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 69ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣੀ। 69ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ"

ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹੋਰ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਨੂੰ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨੇ 69ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ, ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ" ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

"ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ" ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA(3) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਕਈ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈਆਂ ਸਨ। 13.07.1959 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1959 ਕਿਹਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 30, 33, 34, 35, 36][1-G]; 193-F; 194-B, G-H; 195-D-E]

3. ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀਯ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1967 ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਨਿਯਮ 2(d) ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਕਮਿਸ਼ਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ। ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 69ਵਾਂ (ਸੋਧ) ਅਧਿਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਸੰਘ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ। [ਪੈਰਾ 37]

4. ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 245 ਅਤੇ 246 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 246 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 239AA(3)(a) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ" ਵੱਖਰਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਇਜ਼ਹਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਘ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 40, 41][198-C, H; 199-A-B]

5. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਚੂੰਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਰਟੀਕਲ 239AA(4) ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੇਵਲ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਸਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਸਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਸਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 2, 4 ਅਤੇ 42]

ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਜਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 312 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਐ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

[1975] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 814 ਪੈਰਾ 15 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1996] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 472 ਪੈਰਾ 16 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1995 ਐਸ.ਸੀ. 549 ਪੈਰਾ 31 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2018) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 312 ਪੈਰਾ 81 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1976] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 166 ਪੈਰਾ 83 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1964] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 926 ਪੈਰਾ 97 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1977] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 611 ਪੈਰਾ 111 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2010] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1042 ਪੈਰਾ 115 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2005] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 79 ਪੈਰਾ 125 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1985] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 373 ਪੈਰਾ 133 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2016] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 141 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 956 ਪੈਰਾ 155 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

(2018) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 312 ਪੈਰਾ 37 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2357 ਆਫ 2017।

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 04.08.2016 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 5888 ਦੇ 2015 ਵਿੱਚ।

ਕੰਟ. ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 175 ਦੇ 2016 ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) ਨੰਬਰ 539 ਦੇ 1986, ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2360, 2359, 2362, 2358, 2361, 2364 ਦੇ 2017 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 277 ਦੇ 2017।

ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਸ, ਮਿਸਿਜ਼ ਇੰਦਿਰਾ ਜੈਸਿੰਗ, ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫਾਡੇ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,

ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਸੀ. ਏ. ਸੁੰਦਰਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ ਸੀਤਾ ਨਾਇਰ ਪਾਲ, ਸਤਿਆ ਮਿਤਰਾ, ਮਿਸ ਦੇਵਿਕਾ ਰਾਮਨਾਦਰਨ, ਚਿਰਾਗ ਐਮ. ਸ਼ਰੋਫ, ਨਵਨੀਤ ਆਰ. ਨਾਥ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਤ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਕੇ. ਚੱਢਾ, ਮਿਸ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ□ਸ਼ਣਨ, ਰਾਹੁਲ ਮਹਿਰਾ, ਅਸ਼ਵਥ ਸੀਤਾਰਮਨ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਾਸ਼ਾ, ਮਿਸ ਅਨੁਸ਼ਿਕਾ ਰੇਸ਼ਮ, ਮਿਸ ਨੇਹਮਤ ਕੌਰ, ਅਭਿਬਾਲਕ, ਸਿੱਧਾਰਥ -, ਮਿਸ ਰੁਦਰਾਕਸ਼ੀ ਦੁਆ, ਮਿਸ ਸ਼੍ਰੁਤੀ ਨਾਰਾਇਣ, ਪਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਮਾਨੀਅਨ, ਮਿਸਿਜ਼ ਬਿਨੂ ਤਮਤਾ, ਮਿਸਿਜ਼ ਮਾਧਵੀ ਦੀਵਾਨ, ਰਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਭਾਸ ਬਜਾਜ, ਮਿਸ ਕਨਿਕਾ ਸਰਨ, ਪੀ. ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ ਏ. ਚਾਵਲਾ, ਐਸ. ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਬੀ.ਵੀ. ਬਾਲਕ੍ਰਿਆਂਡਸ, ਮਿਸ ਬਿਨੂ ਤਮਤਾ, ਮਿਸ ਐਸ. ਪਾਟਕਰ, ਏਕਲਵਿਆ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਮਿਸਿਜ਼ ਅਨਿਲ ਕਟਾਰਿਆ, ਰਾਘਵ ਸ਼ੰਕਰ, ਕੇ. ਆਰ. ਸਸੀਪ੍ਰਭੂ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਡੀ., ਵਿਸ਼ਨੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਰੋਹਿਣੀ ਮੂਸਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗੁਪਤਾ, ਜ਼ਫਰ ਇਕਬਾਲ, ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ, ਗੌਤਮ, ਮਿਸਿਜ਼ ਗਰਿਮਾ ਖੰਨਾ, ਨਿਖਿਲ ਨੈਯਰ, ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਸਾਈਨ, ਸੇਂਥਿਲ ਜਗਦੀਸ਼ਨ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ
ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ 1. ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 04 ਅਗਸਤ, 2016 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ (ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ (ਐਲ.ਜੀ.) ਦੇ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਜੋਂ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ।

2. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਸੀ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ਅੱਠਵੀਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੋਣਾ ਜੋ ਕਿ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239, ਜਿਸ ਨੇ ਮੂਲ ਅਨੁਚਛੇਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ 01 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਮਕਰਣ ਆਪ ਹੀ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਯੂਨੀਅਨ' ਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਨਾਮਕਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ 'ਬਚਾਉ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਤ ਹੋਵੇ', ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1962 ਵਿਚ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239ਏ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਸਕੀਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਇਕਹੱਤਰਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਨੁਚਛੇਦ ਵਿਚ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਲਈ ਇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜੋ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਵੋਟਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣਦੇ ਹਨ।

3. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆਈ ਮੌਲਿਕ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਨਾਮਕਰਣ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਾਮਕਰਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਦਿੱਲੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਥਾਪਣਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239ਏਏ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ

ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਵਿਸਾਵੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ।

4. ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਥ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ, ਅਰਥਾਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਆਏ, ਤਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 143 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ, ਤਦਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਭਾਵ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 04, 2018 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੰਟਕੀ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੰਨ ਰਾਏ ਹਨ। ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਨੇ ਲਿਖੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਸਟਿਸ ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ) ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਦੋ ਹੋਰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰਾਏ ਜਸਟਿਸ ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ) ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੁੱਖ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਿਤ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਲਿਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲੇ ਸੁਣੇ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਰੇਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਮੁੱਦੇ:

5. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ।

6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2357 ਆਫ 2017 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਚ ਦੀਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਗਸਤ 04, 2016 ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਇੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੇਬਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਕੈਪਚਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕ੍ਰਮਾਂਕ. ਕੇਸ ਨੰ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼/ਕਾਰਵਾਈ

1. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. 588/2015 ਐਨ.ਜੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੱਲੋਂ 21.05.2015 ਅਤੇ 23.07.2014 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼.

2. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. 787/2015 ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. & ਓਰਸ. ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ 11.08.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ.

3. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. 7934/2015 ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. & ਓਰਸ. ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ 04.08.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਣਮੁੱਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਸ) ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ.

4. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. 8190/2015 ਸੰਦੀਪ ਤਿਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. & ਓਰਸ. ਪਾਵਰ ਵਿਭਾਗ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਰਿਫਾਰਮ ਐਕਟ, 2000 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ (ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਕੀਮ) ਨਿਯਮ, 2001 ਅਧੀਨ ਬਿਜਲੀ ਵਿਤਰਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਨਾਮਜਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ.

5. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ(ਸੀ) ਨੰ. 8382/2015 ਐਨ.ਐਮ.ਏ. ਉਸਮਾਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ. & ਅਨ੍ਹ. ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ 11.08.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ.

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ

[ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

6. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 8867/2015 & ਅਨੁਸਾਰ

ਯੂ.ਓ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.

11.08.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਇੰਕੁਆਇਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

7. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 9164/2015

ਸੰਦੀਪ ਤਿਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. & ਓਰਸ

12.06.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਪਾਵਰ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ, ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਧੀਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

8. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 34/2016

ਰਾਮਕਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.

22.12.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਇੰਕੁਆਇਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ, ਇੰਕੁਆਇਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

9. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ.(ਕ੍ਰਿ.) ਨੰਬਰ 299/2015

ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਬਨਾਮ ਨਿਤਿਨ ਮਾਨਵਤ

ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼, ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 212/2012 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:

(i) 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਉੱਲੇਖਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਮਾਨਵ ਸ਼ਕਤੀ/ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਯਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਕਸ਼ਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੇਵਾ (ਧਾਨਿਕਸ)। ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਕੇਵਲ ਦਿੱਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇੱਕ ਥਾਂ/ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ) ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਾਨਵ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਐਂਟੀ-ਕਰਪਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। 21 ਮਈ, 2015 ਅਤੇ 23 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ।

(iii) ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਐਕਟ, 1952 (ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ) ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ/ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(iv) ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2011 ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ (ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਕੀਮਾਂ) ਨਿਯਮ, 2001 ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਨਾਮਜਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ/ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ। ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

(v) ਇੱਕ ਹੋਰ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਹੈ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਖਾਰਜ ਜਾਂ ਇਹ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਹੈ। ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ

[ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰਾਂ, ਸਮੇਤ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

8. ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਪ ਤੱਕ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਛੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 04, 2018 ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸੀਜੇ ਫੈਸਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ)।

9. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ ਹਨ ਲੇਖ 239 ਅਤੇ 239AA, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

"239. ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ.—(1) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਭਾਗ VI ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ।

239-AA. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ.—(1) ਸੰਵਿਧਾਨ (ਇਕਸੱਠਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਲੇਖ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2)(ਕ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(ਬੀ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ (ਅਜਿਹੀ ਵੰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ" ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

(ਸੀ) ਲੇਖ 324 ਤੋਂ 327 ਅਤੇ 329 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਲੇਖ 326 ਅਤੇ 329 ਵਿੱਚ 'ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਸਭਾ' ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੰਦਰਭ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(3)(ਅ) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ

ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ।

(ਬੀ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(ਸੀ) ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਤਾਂ, ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਮੁੱਖ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਰਹੇਗਾ:

ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ, ਸੋਧਨਾ, ਵਿਵਿਧਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(4) ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਮੌਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਧਿਤ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਇਸਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਮਾਮਲਾ, ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(5) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ।

(6) ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ।

(7)(ਅ) ਸੰਸਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਪਿਛਲੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਪਰਿਣਾਮੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(7)(ਬ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 368 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(8) ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ [ਪੁਡੂਚੇਰੀ] ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਭਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ; ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਚਛੇਦ ਵਿੱਚ "ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਅ ਦੀ ਧਾਰਾ (1)" ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਚਛੇਦ ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਬੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।" .

10. ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 239ਏਏ ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ (NCTD), NCTD ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੰਸਥਾ ਹੈ NCTD ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ. ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕੀ ਇਸ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵੀ ਚੋਣਾਂ, ਭਾਵ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ NCT ਸਰਕਾਰ। ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239AA ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ, ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਸਭ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ, ਉੱਚਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਤੇ ਡੀ- ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ. ਸਮਝ ਦੀ ਇਸ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਗਮ' ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 239ਏਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਬਣਤਰ।

11. ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸਾਲ 1911 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 239ਏਏ ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ, ਜੋ ਕਿ ਏ ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ। ਵਿਚ ਇਹ ਕਥਾ ਨਿਰਣਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

. “15. 12-12-1911 ਨੂੰ, ਦਿੱਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਮਹਿਰੌਲੀ ਥਾਣਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨੇਤ□ਤਵ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਸੂਬਾ ਕਹਾਂ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। 1912 ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਲਾਅ ਐਕਟ, 1912 ਨੂੰ 1-10-1912 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਏ। ਦਿੱਲੀ ਲਾਅ ਐਕਟ, 1915 ਨੇ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1919 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 26-1-1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜ ਬਣ ਗਈ। ਸਾਲ 1951 ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1951 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ। 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(1) ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸਿਵਾਏ (i) ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ; (ii) ਪੁਲਿਸ (ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਸਮੇਤ); (iii) ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਆਦਿ — ਜਨ ਉਪਯੋਗੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ; (iv) ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ; (v) (i) ਤੋਂ (iv) ਤੱਕ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ; ਅਤੇ (vi) ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਫੀਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤਰ ਦੇ।

16. 19-10-1956 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਰਟ ਏ, ਬੀ, ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਬਣ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਲ 1953 ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਨੂੰ ਵਿਵਿਧ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਐਕਟ, 1966 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 56 ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਕੌਂਸਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ, 20-8-1966 ਨੂੰ, ਗ□ਹ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਐਸ.ਓ. ਨੰ. 2524 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ/ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ।

ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਰਜੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਯ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"6.5.5. ਪੈਰਾ 6.5.2 ਅਤੇ 6.5.3 ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗੀ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਤਰਕਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਦਾਸੀਨ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਲ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਰਕ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵੈਧ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਉੱਚ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਾਕਸ਼ਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਤਰਕ ਸਵੈ-ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ।

"6.5.6 ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰਕ ਸਾਡੇ ਸੰਘੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪ੍ਰਭੂਤਾ, ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੰਡ ਹੈ। ਜੇ ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰਾਜ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਘ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪ੍ਰਭੂਤਾ, ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੰਡ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਿਵਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਖਾਸ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਹਦ ਤੱਕ ਸੰਘ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘ ਲਈ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਐ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਖਤ ਡਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਟਕਰਾਅ, ਕਦੇ ਕਦੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ..." 6.5.9. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਗੀ ਰਾਜ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸਥਿਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੇ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਘ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਗੇ।

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ

6.7.19. ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਚੂੰਕਿ ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮਕਰਣ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਨਾਮਕਰਣ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ...

6.7.21. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ "ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕੈਬਿਨੇਟ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਲਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਅਧੀਨ, ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿੱਲੀ ਲਈ, ਇਸ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਮਨ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ:

(i) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

(ii) ਦੂਜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

(iii) ਤੀਜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੌਟਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਕ੍ਰਿਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਗਵਰਨਰ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸੰਸਦ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਦਾ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 1951 ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਲਈ 1963 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ 1971 ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਵੀ।

12. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਇ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਸੀ: • ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦਰਸ਼/ਸਿਧਾਂਤ

• ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ

• ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ਿਕਤਾ

• ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਧਾਰਣਾ

• ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

• ਸੰਘੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ

• ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘੀਵਾਦ

• ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਸੰਘੀਵਾਦ

• ਸੰਘੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ

• ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

• ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ

• ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਅਵਹਾਰਵਾਦ

13. ਚਿੰਤਨੀਯ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239, 239ਏ ਅਤੇ 239ਏਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

14. ਚੂੰਕਿ, ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ:

“ਲੇਖ 239 ਅਤੇ 239-ਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ:

174. ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੋ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਨਿਆਇਕ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਵਿਹਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ, ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਲਾਗੂਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟ ਹਨ।” 175. ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਲੇਖ 239, 239-ਏ, 239-ਏਏ ਅਤੇ 239-ਏਬੀ ਦਾ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ ਅੱਠ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, “ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼”। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਦੁਹਰਾਈਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੀਏ।

176. ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"239. ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।—(1) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਨਯਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਇੱਕ ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਨਾਮਕਰਨ ਕਰਨਗੇ।

(2) ਭਾਗ VI ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜਪਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

177. ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਨੁਚਛੇਦ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਦੇ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨਯਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹੋਰ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

178. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ (2), ਇੱਕ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਧਾਰਾ ਹੋ ਕੇ, ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VI ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਜਾਂ ਸੰਲਗਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਜੋ ਇੱਕ ਲੱਗਦੇ ਯੂ.ਟੀ. ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ।

179. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:-

"54. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਲੇਖ 239(2) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

180. ਫਿਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਐਸ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 239 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:-

"ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਖ 239 ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ ਸੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਨੇੜਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VIII ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖ 239 ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਲੇਖ 239 (ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ

ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।" "181. ਹੁਣ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239-ਏ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰੀਏ ਜੋ ਕੁਝ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲਾਂ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"239-ਏ. ਕੁਝ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ.—(1) ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ—

(ਅ) ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ, ਚਾਹੇ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਗਈ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ

(ਬ) ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(2) ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੋਧ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਰਥ 368 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸੋਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।"

182. ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਦਵੀਂ ਸੋਧ) ਅਧਿਨਿਯਮ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1971 ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ 239-ਏ ਅਧੀਨ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਮਣੀਪੁਰ, ਗੋਆ ਅਤੇ ਦਮਣ ਅਤੇ ਦੀਵ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 25-1-1971 ਨੂੰ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 239-ਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 21-1-1972 ਨੂੰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਣੀਪੁਰ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 239-ਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

183. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੋਆ, ਦਮਣ ਅਤੇ ਦੀਵ ਪੁਨਰਗਠਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1987 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਨਾਲ 30-5-1987 ਨੂੰ, ਗੋਆ ਅਤੇ ਦਮਣ ਅਤੇ ਦੀਵ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 239-ਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਸਦ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 ਅਧੀਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ, 30-5-1987 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਧਾਰਾ 239-ਏ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਯੂ.ਟੀ. ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ।

184. ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪਾਂ, ਦਮਣ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਪੀ. ਦੇ ਅਨਜ ਯੂ.ਟੀਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 239-ਏਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖਾਂ 239-AA ਅਤੇ 239-AB ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਗਹਰੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਅਸਲ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਅਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਉਨੱਠਵੇਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

"239-AA. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ।—(1) ਸੰਵਿਧਾਨ (ਉਨੱਠਵੇਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ (ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਗੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੇਖ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2)(ਕ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਚੋਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(ਖ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ (ਇਸ ਵੰਡ ਦੇ ਆਧਾਰ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(ਗ) ਲੇਖ 324 ਤੋਂ 327 ਅਤੇ 329 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ 326 ਅਤੇ 329 ਵਿੱਚ "ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨਕ" ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(3)(a) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

(b) ਉਪ-ਧਾਰਾ (a) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।

(c) ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨਾਲ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੱਕ, ਖਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਵੇਗਾ:

ਹੋਰ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ, ਸੋਧਨਾ, ਵਿਵਿਧਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(4) ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਇਸਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ, ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ

ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੇ।

(5) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ।

(6) ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

(7)(ਅ) ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਪਿਛਲੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਬੀ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 368 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(8) ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ "ਅਨੁਚਿੱਤ (1) ਦਾ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਅ" ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਬੀ, ਜੋ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

239-ਏਬੀ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ—ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ—

(ਅ) ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ ਜਾਂ ਉਸ ਅਨੁਚਿੱਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੈ ਤਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਅਨੁਚਿੱਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦਿਸ਼ਟ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 239 ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

"186. ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋਧ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"1. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 24-12-1987 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਿਧ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸੰਘਾਂ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ

ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

2. ਬਿੱਲ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨੁਚਛੇਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਕਟਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਮੂਲ ਵਿਆਕਰਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਸਤਵ ਵਿਗ਼ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੁਚਿੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਮੂਲਭੂਤ ਵਿਆਕਰਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੇ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ 'ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ' ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"192. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਏ.ਐਨ. ਰਾਏ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦ “ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ” ਗਵਰਨਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਗੱਲ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਗਵਰਨਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਭ ਨਾਲ ਦੇਵਜੀ ਵੱਲਭਭਾਈ ਤਾਂਡੇਲ ਬਨਾਮ ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਉ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ [ਦੇਵਜੀ ਵੱਲਭਭਾਈ ਤਾਂਡੇਲ ਬਨਾਮ ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਉ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, (1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 222 : 1982 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 403] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ "ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ" 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 74 ਅਤੇ 163 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1963 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 44 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਧੀਨ ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 44(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ [1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 831 ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 229-30, ਪੈਰਾ 14-15)

"... ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਆਰਟੀਕਲ 74 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ।

ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 44(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਾਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਸੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐਸੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮੌਲਿਕ ਫਰਕ ਇੰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ [ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 831 : 1974 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 550] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

16. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਜਨਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

"199. ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ, ਅਨੁਚਛੇਦ 163 ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਬੱਧ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗਵਰਨਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ।

200. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(4) ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਬੱਧ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਬੰਧਨਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ (4) ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਹ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 246(4) ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

17. ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ:

"204. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(3)(a) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(4) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਖਿੱਚਦਿਆਂ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲੀ

ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(4) ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।" ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਅਰੋਪਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ "ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ" ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਨੁਚਛੇਦ 73 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਰਾਜ" ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VIII (ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

18. ਚਰਚਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪਹਿਲੂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ:

"207. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਅਤੇ 239-AB ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼, ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਇਸ ਮਨਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-A ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੱਖਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਐਨ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਮਾਮਲਾ [(ਐਨ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 339] ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਹੈ।"

215. ਸੰਸਦ ਦੀ ਇਸ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫਰਕ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੀ ਸੀਟ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ।

216. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ

ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਵੇ।

217. ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੇ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

218. ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

219. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ

ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239-ਏਏ(3)(ਅ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ।

220. ਹੁਣ, ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਕੈਬਿਨੈਟ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇਤ੍ਰਤਵ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

221. ਲੇਖ 239-AA ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ। ਹੋਰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

222. ਲੇਖ 239-AA(3)(a) ਅਤੇ ਲੇਖ 239-AA(4) ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਵਾਚਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲੇਖ 239-AA(3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੇਖ 239-AA(4) ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

223. ਲੇਖ 239-AA(3)(a) ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ (4) ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਧਾਰਾ (4) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਮਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ [ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏਅਰ 1955 ਐਸ.ਸੀ. 549] ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

224. ਲੇਖ 239-AA(4) ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲੇਖ 73 ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਹੋਰ, ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਧਰਾਸਾਈ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਉੱਚੇਚਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲੇਖ 239-AA(3)(a) ਅਧੀਨ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਫਲ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸੰਘੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਵਾਈਮੱਤਤਾ ਮਿਲੇਗੀ।

239. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ(4) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨੂੰ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਅੱਖਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਹ ਸੋਚ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸਾਂ ਅਤੇ ਨਿਊਰੋਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਨਸਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਖਲਾਂਦਾਜੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਮੰਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਆਇਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।"

19. ਬਹੁਮਤ ਰਾਏ ਵੀ GNCTD ਐਕਟ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ, 1991 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਨਿਯਮਾਂ, 1993 ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੇ ਅੰਤਰ- ਆਲੀਆ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਚਰਚਾ:

244. ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨੇ ਵੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ, 1991 ਅਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1993 ਉੱਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੇ, ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ: “244. 1991 ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨਬਾਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪੰਜ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪਾਰਟ IV ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸਨੂੰ “ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ 41 ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“41. ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।—(1) ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ—

(i) ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫੰਕਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ; ਜਾਂ

(ii) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

245. ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸਦੀਆਂ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ ਜਿਨ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ

[ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਧਾਰਾ 239AA ਦੀ ਧਾਰਾ (3)(ਅ) ਦੁਆਰਾ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

253. ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 1991 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ V ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਵਿਵਿਧ ਅਤੇ ਸੰਕ੍ਰਮਣਕਾਲੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 49 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“49. ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ।—ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।”

“254. 1991 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੈਟਅਪ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਨ, ਦੋਨੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਬੇ ਵਾਲੀ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਟੀਮ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਸਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਵਰਤਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਹਨ:

“ਨਤੀਜੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ

284. ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

284.1. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕ□ਤੀ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਨਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾਨਵਾਨ ਕਰੇ।

284.2. ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜੋ ਸੰਪ੍ਰਭੂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾ ਸਕਣ ਜੋ ਲੋਕ ਇੱਛਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹਨ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜਨਤਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ਯਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮਾਨਕ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਤਮਕ ਵਿਖੰਡਨ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ

ਯੂਟੋਪੀਆਈ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

284.3. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝੀ ਗਈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਨੈਤਿਕਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅੰਤਰਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰੀ ਤੱਤ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਅਤਿ ਆਵਸ਼ਯਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਗਿਣੇ-ਚੁਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦ੍ਰੀਕਰਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ।

284.4. ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਨੁਸਾਰ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

284.5. ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਬੋਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਹਨ, ਜਨਤਕ ਸੱਤਾ ਦੀ ਫਿਦਿਊਸ਼ੀਅਰੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਚੈੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

284.6. ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੈਬਿਨੇਟ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਬਿਨੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ "ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ" ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਇੱਕ ਭਲੀ ਭਾਂਤੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਾਇਜ਼ ਫੈਸਲਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

284.7. ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਇੱਕ ਕਲਾਸਿਕਲ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀਨ ਵਿਵਿਧਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸੰਗਠਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਲਵਾਦੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣ ਗੁਆਏ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘੀਵਾਦ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਸਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

284.8. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘੀ ਵਾਸਤੂਕਲਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਂਝੀ ਸਹਿਭਾਗਤਾ ਅਤੇ ਪਰਸਪਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਤਭੇਦ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿਅਵਹਾਰਕ ਸੰਘੀਵਾਦ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਸੰਤੁਲਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਅਵਹਾਰਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

284.9. ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਘੀ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਹੜਪ ਕਰੇ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਚਾਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

284.10. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ

ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸੰਤੁਲਨ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਉੱਤੇ ਵਿਵਿਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧਤਾਪੂਰਣ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੱਲ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

284.11. ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਦ□□ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਰਜਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਇਸ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਦ□□ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਆਇਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਇੱਛਾ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਵੈਧਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਾਦੇ ਸੈਮੈਂਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

284.12. ਨੈ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਡੀ.ਏ.ਐਮ.ਸੀ [ਐਨ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 339] ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੁਈ ਜੈਨੇਰਿਸ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਲਾਸ, ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

284.13. ਛਿਆਸੀਵੇਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏ.ਏ. ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤੀ ਨਾਲ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਚੁਣੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਛੱਡ ਕੇ ਉਹ ਜੋ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਉੱਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

284.14. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏ.ਏ.(3)(ਅ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਵਿਛੋਲਣਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਛੱਡੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ।

284.15. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (3)(ਅ) ਅਤੇ (4) ਦੀ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਛੱਡੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

284.16. ਇਕ ਸਹਜ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ(4) ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੰਘਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਅਵਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਏ ਗਏ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਵਾਈਪ੍ਰਭੁਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

284.17. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ(4) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ" ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਤਦ ਤੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵੈ-ਨਿਰਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ "ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ" ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

284.18. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ "ਹਰੇਕ ਮਾਮਲਾ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਉਕਤ ਸ਼ਰਤ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਪਾਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇ।

284.19. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਠੋਸ ਤਰਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਰਮਾਣਵਾਦ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹ ਸਮਝ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

284.20. ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1993 ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦੁਆਰਾ, 1993 ਟੀਬੀਆਰ ਸੁਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕਦਮ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਚਰਚਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਹੱਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

284.21. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਅਤੇ 239-AB ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ GNCTD ਐਕਟ, 1991 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ 1993 ਟੀਬੀਆਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜੋ", "ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਅਗਰੇਸ਼ਿਤ", "ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼", ਅਤੇ "ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਸੰਭਵ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੰਚਾਰ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(4) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕੇ।

284.22. ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਾਰੀਕੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਦੰਡਾਂ, ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

284.23.ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ, ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਮੌਨ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੁਨਰਜਾਗਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੈ। ਅਬਸੋਲਿਟਿਜ਼ਮ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਰਾਜਕਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ "ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦੀ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੁਨਰਜਾਗਰਣ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿੰਜੀਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇਤ੍ਰਤਵ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

285. ਰੈਫਰੈਂਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਉਚਿਤ ਨਿਯਮਿਤ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ।

21. ਜਸਟਿਸ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ) ਨੇ ਜੋ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਰਾਏ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਫਰਕ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸੁਰ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਇਆਂ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਫਰਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ।

ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ:

22. ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ, ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65, 66 ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸੀ.ਬੀ. ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਕੇਂਦਰ/ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮੰਨੀ ਗਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਰੰਗ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਿੱਥੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

23. ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਭਾਵ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨਾਲ ਹੈ।

24. ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ (ਸੂਚੀ III) ਵਿੱਚ ਸਮਾਗਮ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੇਂਦਰ, ਭਾਵ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਹੋਰ, ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 246 ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁੱਖ ਹੋਵੇਗਾ।

25.ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਹੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ। ਇੱਥੇ ਵੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239ਏਏ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ।

26. ਮਿਸਿਜ਼ ਸੀ.ਏ. ਸੁੰਦਰਮ, ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਜੋ ਵਿਸਥਾਰਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਨ:

27. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

ਆਰਟੀਕਲ 239 ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਅਤੇNONE

ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਰਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੈ।NONE

28. NONEਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਸਿਰਫ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 7ਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ (ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਕਤ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 2, ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ)। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਮੂਲ ਦਲੀਲ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾਰਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 239 ਦੀ ਨਾ-ਲਾਗੂਤਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

29. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ—ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 53 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਘ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 53 ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 73 ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 246 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਘ ਦੀਆਂ

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ 7ਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀਆਂ 3 ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਚਿੱਤ 152 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵਿੱਚ 7ਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੇ ਆਈਟਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਆਈਟਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋਣਾ - ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ 'ਰਾਜ' ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

30. ਹੋਰ, ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਤਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਨਾਲ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ।

31. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ: (i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਰਾਸਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇ। ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 12 ਅਤੇ 14 ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 53 ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 152 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ii) ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜਿਕਰ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(iii) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਹੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। (ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 12 ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ)

32. ਉਪਰੋਕਤ ਜਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 04 ਜੁਲਾਈ, 2018 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ:-

"…….277 ……(xv)…..ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ……"

33. ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 04 ਜੁਲਾਈ, 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨੋਂ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ

ਉਪਰੋਕਤ ਜਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਨੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"196. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਨ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. [ਐਨ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 339] ਇਹ ਸਾਫ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 246 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਭਾਗ IV ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਛਿਆਸੀਵੇਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 246(4) ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ" ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

xx xx xx

201. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨੌ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ NDMC [NDMC ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1997) 7 SCC 339] ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਨਿਆਂਕ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਤ:

ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963

373. 10-5-1963 ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 2(1)(ਅ) ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ:

"2. (1)(ਅ) “ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

“ਧਾਰਾ 3 ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ 18 ਨੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ:

“18. ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ।—(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।"

ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏ(3)(ਅ) ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਧਾਰਾਵਾਂ 1,2, ਅਤੇ 18(ਧਾਰਾਵਾਂ 64,65 ਅਤੇ 66 ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ(3)(ਬੀ) ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 21 ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ (ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ(3)(ਸੀ) ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ)।

453. ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ 1963 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਿੱਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ ਅਧੀਨ "ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ" ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ "ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ", ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 246 ਜਾਂ ਭਾਗ VI ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ — ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਕੀਤਾ — ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਸਮੇਤ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਨਿਆਂਕਾ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਤ:

559. ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏਏ ਦੁਆਰਾ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਚਿੱਤ 246(4) ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੈਟ-ਅੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਹੁਣ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ" ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮਾਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ।

583. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 239-AA ਇੱਕ ਅਤਿ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ/ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲਾ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਦ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VIII ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 239 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਿਚ ਆਰਟੀਕਲ 239-ਏਏ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ NCTD ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ 239 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ AA ਅਤੇ ਧਾਰਾ 239-AB ਖੁਦ। ਧਾਰਾ 239-AA ਧਾਰਾ (1) ਖੁਦ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਕਰੇਗਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਆਰਟੀਕਲ 239 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਗਵਰਨਰ. ਆਰਟੀਕਲ 239-AB NCTD 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ 239-ਏਬੀ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 239 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VIII ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਗ VIII ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੰਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ- ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 239 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ NCTD."

34. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਜੋ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 217, 218 ਅਤੇ 219 ਵਿੱਚ, ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ, ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ "ਖਾਸ" ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।

35. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਖਾਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਿ

ਸੂਚੀ III ਲਈ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਹੈ, ਚੂੰਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਹੀ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਦੇ ਸਹ-ਵਿਸਤਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

36. ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ/ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜੁਲਾਈ 04, 2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 217, 218 ਅਤੇ 219 ਵਿੱਚ ਵੀ), ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

37. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਕੱਠੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ (ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸੂਚੀ 64,65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1,2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਛੱਡ ਕੇ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜੁਲਾਈ 04, 2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਚਿਤਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।

38. ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 1991 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਵਿੱਚੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 52 ਤਹਿਤ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਕਰਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਕ ਡੀ.ਵਾਈ., ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਰਾਏ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 86 ਅਤੇ 87 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਹਨ:

"86. ਧਾਰਾ 49 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਉੱਤੇ "ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"49. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ—ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।"

"ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਧਾਰਾ 52 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਠੇਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

87. ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ, 1991 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਇੰਟਰਫੇਸ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿੱਤੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੰਗਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ। ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਸੁਪਲੀਮੈਂਟਰੀ, ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਸਮੇਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਗੇ ਜਿੱਥੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 49, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

39. ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239AB ਅਤੇ 356 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

“239 ਏ.ਬੀ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ।

ਜੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ-

(ਏ) ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਲੇਖ ਦੀ ਪਾਲਣਾ; ਜਾਂ

(b) ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਧਾਰਾ 239 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਲੱਗੇ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

356. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ

(1) ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐਲਾਨ ਰਾਹੀਂ

(a) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਫੰਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨ ਲੈਣਾ;

(b) ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ;

(c) ਅਜਿਹੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮਕ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵਾਂਛਨੀਯ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਸਮੇਤ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ. ...."

40. ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਉੱਤੇ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (ਭਾਵ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 'ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨ ਲਵੇਗਾ' ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੂੰਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਓਂ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AB ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ “ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਣਾ” ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤੋ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੁਦ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ. ਚੂੰਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ.

41. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜੁਲਾਈ 04, 2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰਾਏਆਂ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਰਾਏਆਂ ਦਾ ਇਕਜੁੱਟੀਕਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੁਲਾਈ 04, 2018 ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਰਾਏ ਦੇ ਪੈਰਾ 144 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਰਾਏਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਮਝੌਤਾ ("ਇਕ ਮਾਸ ਜਾਂ ਸੰਪੂਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ; ਦੋ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬੂੰਦਾਂ ਜਾਂ ਕਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਿੰਗਲ ਬੂੰਦ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ") ਵਿੱਚ ਹੈ।

42. ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 'ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ' ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ III ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

43. ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਵੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਬੈਂਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ, 1991, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 44 ਅਤੇ ਟਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ ਰੂਲਜ਼ ਦਾ ਨਿਯਮ 23। ਪਰ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸਠ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

44. M/s. ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਪੀ.ਸੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ, ਸ਼ੇਖਰ ਨਫੜੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ ਨੇ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ। ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਚਿੰਤਤ ਹਨ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ NCTD ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਖੰਡਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ NCTD ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਸੂਚੀ II, (ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚੀ III। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਨਿਵੇਕਲਾ' ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ GNCTD ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੈਰਾ 217 ਤੋਂ 219 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ (xv), (xvi) ਅਤੇ (xvii) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ. ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰੇ 174 ਤੋਂ 176, 187 ਅਤੇ 239 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

45. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ (i.e. ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18), ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ GNCTD ਕੋਲ ਹਨ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ III ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਖਾਸ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪੈਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"38. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 239 ਏ.ਏ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਉਹੀ ਲੇਖ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਸੋਫਰਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ..." ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 239AA(3)(a) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ।

46. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 214 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੋਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ "ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3)(a) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, "ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ" ਦੇ ਵਾਕ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

47. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱਤ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ/ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ/ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਬਾਹਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਹਨ:

(ਅ) ਪੈਰਾ 199 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ "ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ।"

(ਬ) ਪੈਰਾ 212 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੱਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।"

(ਸ) ਫਿਰ, ਪੈਰਾ 217 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਅ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ "ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੈ।"

(ਦ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਪੈਰਾ 219 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3)(ਅ) ਅਧੀਨ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(e) ਇਹ ਮੁੜ ਪੈਰਾ 277 (xiv), (xv) ਅਤੇ (xvi) ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

"(xiv) ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਛੱਡੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ।"

"(xv) ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਛੱਡੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।"

"(xvi) ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

48. ਇਹ ਦਲੀਲ ਜਸਟਿਸ ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ (ਪੈਰਾ 127 ਤੋਂ 130 ਤੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ) ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਖਾਰਜ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਸਟਿਸ ਭੂਸ਼ਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 71 ਅਤੇ 72 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਾਕ "ਖਾਰਜ ਵਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।"

49. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 239, 239AA ਅਤੇ 239AB ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਅਤੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"11. ...ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਮਹੂਰੀ ਸੁਭਾਅ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਹੁੰਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਤਰਕਹੀਣ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਲਈ, ਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ, ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਆਤਮਾ, ਸੰਪੂਰਨ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਜੋ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਿਲੂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੀ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਤੇ ਪਾਠਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋਵੇਗੀ ਮਹਾਨ ਜੀਵਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੋ ਜਿਸਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਈ ਲੇਜ਼ਰ ਬੀਮ ਹੋਣਾ। ਜੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੈ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਾਲਸ ਵਜੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਡਿਊਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ..."

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

50. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨਿਕਾਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਫਿਰ, ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਰਥ/ਪਾਠਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾ 47 ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਨਾ 45 ਤੋਂ ਪੰਨਾ 135 ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਸੂਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ।

51. ਉਹਨਾਂ ਉਸੂਲਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ:

"270. ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

52. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੁੜ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 145(3) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਆਰਟੀਕਲ 145(3): ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਣਾ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 143 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੰਜ ਹੋਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਧਾਰਾ 132 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜਿਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਰਾਏ ਲਈ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ

ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਰਾਏ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ"

53. ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਇਸ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੈਂਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ 'ਅਨੁਕੂਲਤਾ' ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

54. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਸ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

55. ਨਿਰਸੰਦੇਹ, NCTD ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਨਡੀਐਮਸੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ. ਹਾਲਾਂਕਿ, NCTD ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਕੋਲ ਹੈ ਧਾਰਾ 239ਏਏ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਉਕਤ ਲੇਖ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੈ NCTD ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੋ ਜੋ ਹਨ ਵੀ ਇਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਛੇਦ 239AA ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (2)(ਏ) ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ NCTD ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 239 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰੁਤਬੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਨੂੰ, ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 239ਏ. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਲਈ ਵੀ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜੋ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਟਾਕਰੇ ਵਿੱਚ, NCTD ਨੂੰ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੰਸਦ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, NCTD ਇੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ 'ਰਾਜ' ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ VI (ਆਰਟੀਕਲ 152 ਤੋਂ 237)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਸੰਘਵਾਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 239AA ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ. ਸਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ GNCTD ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ. ਇਸ ਲਈ ਸੀਬੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ।

56. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ, ਅਰਥਾਤ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੱਕ ਵੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਬੇਬਾਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਸੰਘ, ਅਰਥਾਤ ਸੰਸਦ, ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਲਿਸਟ II ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AAA(3) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਹ ਦੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ

ਘਟਾਉਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਨਾਲ, ਇਸ ਲਈ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਅਗਲਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਲਿਸਟ II ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਚਲਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕੋਲ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਚਲੇਗਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਚਲੇਗਾ। ਬਾਵਜੂਦ, ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨ, ਸੋਧਨ, ਵਿਵਿਧਤਾ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

57. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀ.ਬੀ. ਫੈਸਲਾ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ।

58. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ GNCTD ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ ਇੰਦਰਾਜ਼ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ. ਵਿਵਾਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੈ ਕੀ GNCTD ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ (ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.), ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਧੀਨ:

"84. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 73 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 73 ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਸੰਘੀ ਇਕਾਈਆਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਦਾਂਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਲਈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3)(a) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਸੂਚੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 246 ਅਧੀਨ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਸਹਿਮਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਲਈ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸੰਘ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੂਚੀ II (ਛੱਡੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.

ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਅਚਰਜ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 73 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਅਨੁਚਛੇਦ 73 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:".

"73. ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ.—(1) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ—

(ਅ) ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਜਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬ) ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਤੱਕ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸੰਧੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

(2) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤਾ, ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਫੰਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।"

85. ਲੇਖ 73(1) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੁਹਰਾਵ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਲੇਖ 73 ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ ਏ ਜਾਂ ਭਾਗ ਬੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ" ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਗ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੋਧ) ਐਕਟ। ਅਨੁਚਛੇਦ 73 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਨੁਚਛੇਦ 73(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VIII (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(4) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ, ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਹਵਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ

ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਾ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸੂਚੀ I ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੂਚੀ II ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੁਦ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਤੰਤਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਦੇ ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1991 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਨੱਤੀ-ਨੈਵੇਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1991 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(7)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ, 1991 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"49. ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ।—ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ।"

86. ਸੰਘ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 49 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

87. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ 1991 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਆਵੰਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਤਕ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕੈਬਿਨੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਚੇਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ I ਅਤੇ ਸੂਚੀ II 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੀ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।"

59. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲੂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਦੋ ਰਾਇਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਧਾਰਾ (4) GNCTD ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਹਨ ਜਿਥੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ

ਉੱਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਰਬੋਚਚਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਦਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ NCTD ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਤੇ GNCTD ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਦਾਹਰਣਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਰੀਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਸੰਤੁਲਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਵੈਧਾਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭੁਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੈਬਿਨੇਟ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬੰਧਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਨਿਆਂਕਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਰਕ ਉਭਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਏ ਵਿਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲਾਈਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 'ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਭਾਵ' ਦੀ ਅਭਿਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਲਫ਼ਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪਾਠਕ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਕਤ ਭਾਵਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੀਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲੂ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਕਲਪ ਲੱਭਣ ਲਈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ 'ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ' ਦੇ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਅਰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ 'ਹਰ ਮਾਮਲਾ' ਜਾਂ 'ਹਰ ਛੋਟਾ ਮਾਮਲਾ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਉਹ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਮਤਭੇਦ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਮੌਲਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਵਧਾਉਣਾ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

60. ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇ ਜੋ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਾਵੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੜ ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਰਜਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਤੇ 239ਏਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਨੁਚਛੇਦ 254 ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"138...ਅਨੁਚਛੇਦ 254 ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ (3)(ਅ)&(3)(ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕੈਬਿਨੈਟ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਦਰਜੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

139. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੱਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਖਾਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

140. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA(4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ GNCTD ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41(1)(ii) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 44(1)(a) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 41(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 44(1)(A) ਵਿੱਚ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 44(1)(A) ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 41(1)(i) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 44(1)(A) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ।

141. ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜੋਕੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰੇ। ਇਹ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਅਣਦੇਖੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਲਚਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

142. ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਸੰਚਾਲਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਦੀ ਕਸਰਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 239-AA ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁੱਲ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕਰੋ ਜੋ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ. ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਏ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਇੱਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋ ਪੜਾਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਸੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਉਹ ਪੜਾਅ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ GNCTD ਐਕਟ ਦਾ 44 ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਨੁਸਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 239-AA(7)। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਕੋਲ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ

ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟੀ ਹੈ ਹਾਲਾਤ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲੈਂਦੇ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ। ਕੁਦਰਤ ਮਤਭੇਦ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਵਜੋਂ ਪਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ NCT ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਇੱਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ NCT ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕਾਨੂੰਨ। ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਹੋਣ ਜੋ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਾ. ਵਿੱਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਅਣਸੁਲਝਿਆ. ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸ਼ਰਤ. ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਟੱਚਸਟੋਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਇੱਕ ਸੰਕਲਿਤ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ. ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਜੋ ਸਾਰਥਿਕ ਹੈ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰੋਵੀਸੋ ਦਾ ਬੇਰੋਕ ਸਹਾਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰੇਗਾ ਇਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ NCT ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੇਂਦਰ ਜੇਕਰ ਸਮੀਕਰਨ “ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ” ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਹਰ ਮਾਮਲੇ" ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਪਰਵੀਸੋ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੰਹ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇੱਕ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇਗਾ ਹਰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਪਰ ਭੂਸੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। ਆਰਟੀਕਲ 239-ਏਬੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਏ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ। ਧਾਰਾ 239-AA(4) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੋ. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ NCT ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੈਂਸਲ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਮਤ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਬਾਈਪਾਸ ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਯੂਨੀਅਨ ਲਈ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ”

61. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਤ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 214 ਤੋਂ 218 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ। ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਪਰ, ਨਿਆਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸਲਾਹਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 143(5) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ III ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ (ਐਂਟਰੀ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ। ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਖਾਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਖਾਸ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

62. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਿੰਨੇ ਰਾਏ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਦੋ ਰਾਏਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ

63. ਦੁਬਾਰਾ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਨੌ ਅਪੀਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਅਪੀਲਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਅਪੀਲਾਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂਕ ਅਗਸਤ 04, 2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਨ:

64. ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਮਈ 21, 2015 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ?

65. ਦੂਜਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਂਟੀ-ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ (ਏ.ਸੀ.ਬੀ.) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1987 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ,

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਕੇਵਲ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ? (ਇਹ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2357 ਦੇ 2017 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।)

66. ਤੀਜਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2358, 2359 ਅਤੇ 2360 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਹੈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ?

67. ਚੌਥਾ ਮੁੱਦਾ, ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ 2363 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 108 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000, ਸਟੇਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ?

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ 2361 ਦੇ 2017 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ (ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਕੀਮ) ਨਿਯਮ, 2001 ਅਧੀਨ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਵੈਧ ਹਨ?

68. ਪੰਜਵਾਂ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2362 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2364 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ?

69. ਛੇਵਾਂ ਮੁੱਦਾ, ਜੋ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 277 ਦੇ 2018 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਇਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ?

ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

70. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1: ਕੀ 21 ਮਈ, 2015 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਬਾਹਰੀਕਰਣ, ਜੋ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ, ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ?

71. ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: "41. ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ; ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ।"

72. ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਲੜ ਰਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਲਡ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II [ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ] ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ/ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬਾਹਰਵਾਂ ਸੀਮਿਤ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਹੈ, ਭਾਵ, ਐਂਟਰੀ 1 (ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼), ਐਂਟਰੀ 2 (ਪੁਲਿਸ) ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 18 (ਜ਼ਮੀਨ)। ਇਸ ਲਈ, ਲਿਸਟ II ਜਾਂ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠੇਗਾ। ਨਤੀਜਤਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ, ਬਲਕਿ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹ-ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 41 ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ, ਭਾਵ, ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ। ਚੂੰਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

73. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ 24 ਸਤੰਬਰ, 1998 ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

"ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 24ਵੀਂ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਸਤੰਬਰ, 1998

ਐਸ.ਓ. 853 (ਈ). – ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ, 'ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼', 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਗੇ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਛੱਡ ਜਿੱਥੇ, ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

[ਐਫ.ਨੋ. ਯੂ-11030/2/98-ਯੂ.ਟੀ.ਐਲ.(288)] ਪੀ.ਕੇ. ਜਲਾਲ, ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ."

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ 21 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ', 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਸੂਚਨਾ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 21 ਮਈ, 2015

ਐਸ.ਓ. 1368(ਈ).—ਜਿਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਨਾਮਕਰਣ ਕਰਨਗੇ;

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਉਨੱਠਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੁਆਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੇ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਵੇਸ 1 ਨਾਲ 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ', ਪ੍ਰਵੇਸ 2 ਨਾਲ 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ 18 ਨਾਲ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੇ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ 41 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹੋਰ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਕਾਡਰ ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਕਸਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਅਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਦਾਦਰਾ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਕਸਦੀਪ ਸਮੇਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸੂਬਾਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੀਆਂ।

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਸੂਬਾ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਜੋ ਕਿ 'ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼', 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਅਨੁਸਾਰ

ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਯਾਨੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

"(i) ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ 'ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼', 'ਪੁਲਿਸ', 'ਜ਼ਮੀਨ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਗੇ।" ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ[ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਣ, 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੰਬਰ ਐਫ. 1/21/92-ਘਰ (ਪੀ.ਟੀ. ਈਐਸਟੀ) ਮਿਤੀ 8ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 1993, ਨੂੰ ਮਿਤੀ 23ਜੁਲਾਈ, 2014 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਹੈ 14036/4/2014-ਦਿੱਲੀ-I (ਪੀ.ਟੀ. ਫਾਈਲ), ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾਮਤ: —

"2. ਇਹ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239AA ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।"

ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾਮਤ: —

"3. ਐਂਟੀ-ਕਰਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਓ. 853(ਈ) [ਐਫ. ਨੰ. ਯੂ-11030/2/98-ਯੂਟੀਐਲ] ਮਿਤੀ 24ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ, 1998 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜੋ ਇਸ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

[ਐਫ. ਨੰ. 14036/04/2014-ਦਿੱਲੀ-I (ਪਾਰਟ ਫਾਈਲ)]
ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਸੈਕੀ.

74.ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਕੈਡਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੈਡਰ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੈਡਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ DANICS ਅਤੇ DANIPS ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਜੋ ਫਿਰ ਆਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਸਮੇਤ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

75. ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕੈਡਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ

ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਰਮਿਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਮਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1972 ਅਧੀਨ ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਕੰਮ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 5(1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: "ਹਰੇਕ ਘਟਕ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ।" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੌਰਾਨ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1972"

2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ – ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਮੰਗਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, –

(a). "ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਹੈ।

xx xx xx

4. ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ -

(1) ਘਟਕ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਘਟਕ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਇੱਕ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਘਟਕ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਟਕ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੇਵਾ (ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954

xx xx xx (c) 'ਰਾਜ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(d) 'ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ', ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕੈਡਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੰਯੁਕਤ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਟੀ।

xx

xx

7. ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ – ਕੈਡਰ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ:-

(a) ਇੱਕ ਰਾਜ ਕੈਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ; ਅਤੇ

(b) ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕੈਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ।

(i)(i) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ, ਭਾਰਤੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਕੈਡਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤੀ) ਨਿਯਮਾਵਲੀ, 1955 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ I ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਕੈਡਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ii)(i) ਕੋਈ ਵੀ ਕੈਡਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਾਮੀ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਰੱਕੀ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ, ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਬਾਦਲਾ ਜਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ।

(iii)(i) ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ।"

xx

xx

11A. ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ - ਸੰਯੁਕਤ ਕੈਡਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਨਿਯਮ 4, ਨਿਯਮ 5 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (1) ਤੋਂ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 7, 10 ਅਤੇ 11 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।"

ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਾਇਨਾਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

76. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ ਕੈਡਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਆਵੰਟਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਅਸਾਮੀ ਉੱਤੇ ਤਾਇਨਾਤ/ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਜੇ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਾਮੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਸਾਮੀ ਉੱਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੇਵਲ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਕੋਲ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਹ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਅਤੇ ਗੋਆ ਦੀਆਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਏਜੀਐਮਯੂਟੀ ਕੈਡਰ ਵਿੱਚ ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਵਾਂਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਿਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੈ।

77. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ DANICS ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲਕਸ਼ਸਵੀਪ, ਦਮਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨਿਯਮ, 2003, ਸਮਾਨ ਨਤੀਜਾ ਹੇਠ ਹੈ. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"11. ਸੇਵਾ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ - ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੂਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਗ੍ਰੇਡ-1 ਜਾਂ ਜੂਨੀਅਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਗ੍ਰੇਡ-II ਜਾਂ ਚੋਣ ਗ੍ਰੇਡ ਜਾਂ ਦਾਖਲਾ ਗ੍ਰੇਡ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪੋਸਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸੇਵਾ।

12. ਪੋਸਟਿੰਗ -

ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਡਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ

ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਪੋਸਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ, ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਪੋਸਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।

13. ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ -

ਸਰਕਾਰ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਲਾਟ ਕਰੇਗੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਿੰਗ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੇਵਾ 12।"

78. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਡੈਨਿਕਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ, ਨਿਯਮ 2(ਕ) ਅਨੁਸਾਰ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਹੈ, ਨਿਯਮ 2(ਬੀ) ਅਨੁਸਾਰ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 2(ਸੀ) ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 13 ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਐਨਸੀਟੀਡੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

79. ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਏ. ਸੁੰਦਰਮ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬਹਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 41 ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਂਟਰੀ 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਅਤੇ 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ 21 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕੈਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਚੂੰਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਗਰੀ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਨਹੀਂ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਹਲੂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰਮ ਨੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"41. ਮਾਮਲੇ ਜਿੱਥੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ:

(1) ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ-

(i) ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫੰਕਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ; ਜਾਂ

(ii) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

80. ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਸਬੰਧੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ 21 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 46 ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"46. (1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ।

(2) ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 320 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸਲਾਹ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰੇਗਾ; ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ।

(3) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।"

81. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 24 ਸਤੰਬਰ 1998 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 239. ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 21 ਮਈ, 2015 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸਨ 'ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ', 'ਪੁਲਿਸ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ 'ਸੇਵਾਵਾਂ'। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਕੇਵਲ ਉਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੋਰ ਲੋੜ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ 'ਮੁੱਖ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ NCTD ਦੇ ਮੰਤਰੀ. ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ 'ਮਸ਼ਵਰਾ' ਸੀ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਮਤਲਬ 'ਸਹਿਮਤੀ'। 21 ਮਈ 2015 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ 'ਮਸ਼ਵਰਾ', ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ 24 ਸਤੰਬਰ 1998 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਨ ਮਿਤੀ 24 ਸਤੰਬਰ, 1998। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਜਲ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ 4 . ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ, IAS, DANICS ਅਤੇ DASS ਕਾਡਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ, ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਨਿਯਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਜੋਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ। ਸਿੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ 46 ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 239ਏਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ GNCTD ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ/ਤਾਇਨਾਤੀ।

82. ਸੁੰਦਰਮ ਜੀ ਦੀ ਤੀਵ੍ਰ ਅਪੀਲ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਤੰਤਰ 2015 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਸ ਤੰਤਰ ਵਰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਸਕੱਤਰਾਂ, ਹੋਡਜ਼ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਏ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਪੱਧਰਾਂ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਰਾਏ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਗ੍ਰੇਡ IV, III, II ਅਤੇ I ਡੈਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਲਈ, ਸਾਰੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਲਈ, ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਧ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ; ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੈਸ ਕੈਡਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਰਡ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵੀ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

83. ਜਵਾਬ ਵਿਗ਼ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਰਾਜ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 312 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"8. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਤੇ 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956, ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਸੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ. ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲਨ (ਨੰਬਰ 1) ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, 1956, ਜਿਸ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਧਾਰਾ (58) ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਅਧਿਨਿਯਮ, 1956 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਮਤਲਬ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ"। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 372A(1) ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸੀ ਜੋ 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ"। ਇਸ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 312(1) ਅਤੇ 1951 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਲਈ 'ਰਾਜ' ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੈਡਰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1951 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੈਡਰ "ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 312(1) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954 ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੰਦਰਚੂੜ ਜੀ. ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 125 ਵਿੱਚ ਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

84. ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(a) ਮਾਮਲਾ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, DANICS ਅਤੇ DANIPS ਆਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ NCTD ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼।

(ਬੀ) ਇਹ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਡਰ ਯੂਨੀਅਨ ਹੈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਡਰ ਜੋ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਹੈ ਉਹਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ. ਇਸਲਈ ਕੇਡਰ ਖੁਦ GNCTD ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਡਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲੇ।

(ਸੀ) ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

85.) ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰ GNCTD ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ NCTD ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ BSS ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਮ ਦੇ ਬਲ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ LG ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ LG ਦੀਆਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਗਰੀ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, GNCTD ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੁਆਰਾ, LG ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

86. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' NCTD ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ? ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ‘ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼’ ਅਤੇ ‘ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ’ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ NCTD ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਅਤੇ DHANICS ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਆਦਿ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਵਜੋਂ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ।

87. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਗਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ GNCTD ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ NCTD ਨੂੰ ਸੌਂਯੁਕਤ ਕੈਡਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954 ਦੇ ਨਿਯਮ 2(c) ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਿਯਮ 7 ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕੈਡਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਾਇਨਾਤੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 312 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਉਸ ਲੇਖ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜ ਹਨ।

88. DANICS ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। DANICS ਨਿਯਮ, 2003 ਦੇ ਨਿਯਮ 11 ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਸੰਘ ਖੇਤਰ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, NCTD ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਭਾਵ LG, ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ

ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ LG ਦੀਆਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

89. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਖੜਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਦਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਹੱਥ, ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਮੈਨਪਾਵਰ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ, GNCTD ਕੋਲ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਸੀ.ਬੀ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ 'ਤੇ LG ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚੋ ਹੱਥ (ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ) ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹਾਂ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁੰਦਰਮ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ:

90.ਸਕੱਤਰ, ਐਚ.ਓ.ਡੀ.ਜ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੌਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਪੱਧਰਾਂ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਏ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਗ੍ਰੇਡ IV, III, II ਅਤੇ I ਦੇ ਡੀ.ਏ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਲਈ, ਸਾਰੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਲਈ, ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਧ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਗ੍ਰੇਡ IV ਅਤੇ III ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਗ੍ਰੇਡ II ਅਤੇ I ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ। ਬੋਰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੀ.ਏ.ਐਸ.ਐਸ. ਕੈਡਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਰਡ ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵੀ ਸੇਵਾ ਬੋਰਡਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

91. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਸੀ.ਏ. (ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.) ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਤੇ ਡੈਨਿਕਸ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਨ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਮਾਮਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

92. ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਕਾਰਜ ਸੰਬੰਧ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2: ਕੀ ਐਂਟੀ-ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ (ਏ.ਸੀ.ਬੀ.) ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 1987 ਦੇ ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਦੇ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ?

93. ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 01 ਅਗਸਤ, 1986 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਦੇ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1947 ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਿਆ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ "ਪੂਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ"। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 08 ਨਵੰਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਸੈਕਰੇਟਰੀਏਟ ਵਜੋਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 23 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਅਤੇ 21 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਦੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਆਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

"ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 23 ਜੁਲਾਈ, 2014
ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਜਪਤਰ
ਅਸਾਧਾਰਣ
ਭਾਗ II – ਸੈਕਸ਼ਨ 3 – ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (II)"

ਐਚ ਐਸ.ਓ. 1896(ਈ)—ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ, 1897 (10 ਦੇ 1897) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਓ. 183(ਈ), ਦੀ ਤਾਰੀਖ 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਐਂਟੀ-ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਫ.12/1/92-ਹੋਮ (ਪੀ) ਐਸਟ.1750, ਦੀ ਤਾਰੀਖ 8ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 1993 ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ:-

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾਮਤ:-

"2. ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।"

[ਐਫ.ਨੰ. 14036/4/2014-ਦਿੱਲੀ.
ਆਈ.ਐਸ. ਚਾਹਲ, ਜੇ.ਟੀ. ਸਕੱਤਰ]

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ ਮਈ 21, 2015

ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਜਪਤਰ
ਅਸਾਧਾਰਣ
ਭਾਗ II—ਸੈਕਸ਼ਨ 3—ਉਪ ਸੈਕਸ਼ਨ (II)
ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਵੀਰਵਾਰ, ਮਈ 21, 2015/
ਵੈਸਾਖ 31, 1937
ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 21ਵੀਂ ਮਈ, 2015

ਐਸ.ਓ. 1368(ਈ)—ਜਿਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਨਾਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ;

ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਉਨੱਠਵੇਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਲੇਖ 239AA ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੇਖ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੇ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਵੇਸ 1 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ', ਪ੍ਰਵੇਸ 2 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ 18 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੇ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ 41 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਕੈਡਰ ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਕਸਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ਅਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਦਾਦਰਾ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਕਸਦੀਪ ਸਮੇਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੀਆਂ।

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਇਹ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਕਾਰਜਪਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਪਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਜੋ ਕਿ 'ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ', 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ 'ਲੈਂਡ' ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਜੋ ਕਿ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 'ਸਰਵਿਸਿਜ਼' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਲਲੇਖਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਜਪਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਯਾਨੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹੁਣ, ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239ਏ ਏ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ -

(i) ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ, 'ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ', 'ਪੁਲਿਸ', 'ਲੈਂਡ' ਅਤੇ 'ਸਰਵਿਸਿਜ਼' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਸਰਵਿਸਿਜ਼' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

"2. ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।" "3. ਐਂਟੀ-ਕਰਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।"

3. ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਓ. 853 (ਈ) (ਐਫ.ਨੰ. ਯੂ-11030/2/98-ਯੂਟੀਐਲ) ਦੀ ਤਾਰੀਖ 24 ਸਤੰਬਰ, 1998 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਨ।

[ਐਫ.ਨੰ. 14036/4/2014-ਦਿੱਲੀ-(ਆਈ) (ਭਾਗ-ਆਈ)]
ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ."

94. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਤਿੰਨ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ, 69ਵੇਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ। ਦੂਜਾ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਏਸੀਬੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਜੋ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ। ਅਜਿਹੀ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੀਜਾ, ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਜੋ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

95. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ 'ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਪੁਲਿਸ' ਨਾਲ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਦੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 69ਵੇਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਦੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 (ਜੀਸੀ ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 3(6) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 69ਵੇਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਨੁਚਿੱਤ 239AA ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨੁਚਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ/ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸੋਧ ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ 01, 1992 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਸਿੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਦੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਸ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੈ। ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"2. ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵੇਲੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।"

96. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 2I18 ਅਤੇ 2I19 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਜੀ.ਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(58) "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ।

97. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਖਾਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"I18...ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। 'ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 129A ਅਤੇ 129B ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 2 ਅਤੇ 12 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...."

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

98. ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਏ.ਸੀ.ਬੀ ਦਾ ਗਠਨ ਸਾਲ 1957 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 6 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ, ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ, ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 24 ਮਈ 1965 ਨੂੰ ਐਸ.ਪੀ. ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ ਅਤੇ ਵੰਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ (ਡੀ.ਡੀ.ਓ.)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 5(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ, ਯੂਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਵਿਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਪੁਲਿਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪੂਰਾ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੇ 19 ਮਈ, 1970 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161, 165 ਅਤੇ 165ਏ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਦਿੱਤਾ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1861, ਪੰਜਾਬ ਲਾਅਜ਼ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬਲ ਅਤੇ ਬੰਬੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1898. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ w.e.f. ਅਪ੍ਰੈਲ 1, 1974, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ 25 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਲੜੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ 1974 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ACB ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਐੱਲ.ਜੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2(s) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 23 ਜੁਲਾਈ 2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਆਰਟੀਕਲ 239AA (01 ਫਰਵਰੀ, 1992) ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 239(1) ਦੇ ਤਹਿਤ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੇ

ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੱਥੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਮਾਸੂਚੀ, ਕਾਰਜ - ਕ੍ਰਮ. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜੇ ਇਹ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰੀ. ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਯੂਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਧਾਰਾ 2(s) ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਦਾ ਮਿਤੀ 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਅਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਆਂ) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬਣੇਗਾ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 165 ਏ ਆਈਪੀਸੀ, ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ, 1947 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ 20 ਮਈ, 1975 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਯੂਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਯੂਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ 17 ਫਰਵਰੀ, 1977 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ 2 ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ ACB ਨੂੰ। ਨਿਯਮ 3 ACB ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 5 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ACB ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਚਾਰਜ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ 15(v) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ACB ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ, 1978 ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵੇਸਟ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ। ਇਹ ਹੈ ਉਹ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਤੇ ਦੇਖੋ 11, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਪੁਲਿਸ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਵਿਡੀਓ ਸੈਕਸ਼ਨ 15, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਡ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਹਨ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੋ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ. ਇਹ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ IV ਅਤੇ V. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਧਾਰਾ 147 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 149 ਸਮਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼, ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਆਦਿ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਧਾਰਾ 150 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਅਨੁਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਦਿਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, 1973

99. ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 1 ਅਗਸਤ, 1986 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇਖੋ ਯੂਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 20 ਮਈ, 1975, ਅਤੇ 23 ਅਗਸਤ, 1975 ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਧਾਰਾ 2(ਆਂ) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 1973 ਨੂੰ 20 ਮਾਰਚ 1974 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿਖੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ 165A ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1947 ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਕਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪੂਰੇ ਯੂਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 161 ਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ- IPC ਦੀ 165A, NCTD ਦੇ LG ਨੇ 08 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, 1993 ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 2(s) CRPC ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ GOI ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਸੀ.ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ NCT ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ ਪੀਸੀ ਐਕਟ 1988 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਉਕਸਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪੂਰੇ NCT ਦਿੱਲੀ ਉੱਤੇ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 239AA ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

100 ਹੇਠਾਂ। 24 ਸਤੰਬਰ, 1998 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ', 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ, ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

101 ਹੇਠਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ੍ਰੀ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 23 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 08 ਨਵੰਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਿਛਲੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੇ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀਵੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ ਏਸੀਬੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ 21 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 20 ਮਈ, 1975 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਏਸੀਬੀ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਯੂ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। 1 ਅਗਸਤ, 1986 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਖੇਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਇਹ ਸਮੂਚੀ ਯੂ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਦਰਭ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸੀ। "ਐਂਟੀ-ਕਰਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ" ਦਾ ਨਾਮਕਰਣ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 8 ਨਵੰਬਰ, 1993 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਗਲੀ ਸੂਚਨਾ ਨੇ ਕੇਵਲ ਪੀ.ਸੀ. ਐਕਟ 1988 ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ 23 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਅਤੇ 21 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਗਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਹਿਤ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ.ਵੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਹੈ ਜੋ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਈ. ਐਕਟ 1946 ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ 1978 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ VII ਦੀ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 1 ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਡਿਊਲ VII ਦੀ ਲਿਸਟ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 8/ 80 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।

102. ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਸੀ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ./ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਈ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ-ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ., 1973, ਪੀ.ਸੀ ਐਕਟ, 1988, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਈ. ਐਕਟ, ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਅਤੇ ਸੀ.ਵੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ।

103. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਦਿਵਿਵੇਦੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ, ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 2 ਹੈ; ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਿਸਟ I ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ

8 ਅਤੇ 80 ਵੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਿਸਟ I ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 8 ਅਤੇ 80 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

104. ਮਿਸਟਰ ਦਿਵਿਵੇਦੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਲਿਸਟ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ III ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਖੇਤਰ ਹੈ

ਰਾਜ. ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਐਂਟਰੀ 2 ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦਿਆਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਅਤੇ ਸਮਗ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਖੇਤਰ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ./ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਨਾ ਮਿਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3)(ਸੀ) ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਸਿਰਫ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

105. ਡਾ. ਏ.ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਖਲਦਾਰ/ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੋੜਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

106. ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੁਝਾਅਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਮੁੱਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

107. ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ (ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ), ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA (ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 2 ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਪੁਲਿਸ' ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਖਾਰਜ ਦੇ ਸਾਰ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈਪਰ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਤਿੰਨੇਂ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਇਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦਾ ਪਾਠ ਸੰਦਰਭਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਉੱਤੇ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

108. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੌੜਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੈ। ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਜਾਂ ਪੁਸਤਕੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਨਾਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਪੁਲਿਸ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ,\

ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੱਕ ਕ੍ਰਿਤ੍ਰਿਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ (ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ/ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਵਭਾਵ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਭਾਵ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਲਿਸਟ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਲਿਸਟ II ਤੋਂ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ/ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਇਕ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ।

109. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੇ ਜਾਂਚ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਘੇਰਨਾ ਸੁਝਾਉਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

110. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਐਸ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਕੇਵਲ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਸੰਜਾਮਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਉੱਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਵੈਧ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1978 ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਕਟਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

111. ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 1, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ' ਹੈ, ਉਹ ਵੀ GNCTD ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ/ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਹੈ। 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਦੇਖੋ - ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਅਹਿਮਦ ਲਤੀਫੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ)। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ' ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਖੋਜ, ਜ਼ਬਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (FIRs) ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਜਾਂਚ, ਅਭਿਯੋਗ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

112. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ NCTD ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰਕ ਸੀ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀਕਰਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ (ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਸਬੰਧੀ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ 'ਸਥਾਨਕ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸਮਨਵਯ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭ੍ਰਮ ਜਾਂ ਓਵਰਲੈਪ ਨਾ ਹੋਵੇ'। ਇਸ ਬਾਹਰੀਕਰਣ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਤਰਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ।

113. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਰਾਏ ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ 'ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ' ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ "ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ NCTD ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਵਿਤਲ ਅਸਰ ਹੈ"। ਉਸ ਰਾਏ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹਨ:

"NCTD ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। NCT ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ, ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ... ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀਕਰਣ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ।" (1977) 1 SCC 677 ("ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ")

(2010) 5 SCC 246 ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ... (ਪੈਰਾ 55)"

"...ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ, ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ... (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 74)"

114. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਿਵਾਏ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ, ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀ 2 ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ NCTD ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਪਰੋਕਸੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 08, 1993 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਐਸੀਬੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਨਵੰਬਰ 08, 1993 ਦੀ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ 'ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਹੀ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.)' ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕੋ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸੀਬੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ। ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੋਹਰਾਪਣ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

115. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਜੁਲਾਈ 23, 2014 ਅਤੇ ਮਈ 21, 2015 ਦੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ.3: ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਹੈ?

116. ਸੱਤਵੀਂ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਹਨ ਲਿਸਟ I ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀ 94 ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀ 45। ਇਹ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹਨ:

"ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀ 94 ਲਿਸਟ I

ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ, ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ।

ਐਂਟਰੀ 45 ਲਿਸਟ III

ਲਿਸਟ II ਜਾਂ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ।"

117. ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਕ) ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"'ਸਮੁੱਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ –

(i) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਸਟ I ਜਾਂ ਲਿਸਟ II ਜਾਂ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਂਟਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ

(ii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਸਟ I ਜਾਂ ਲਿਸਟ II ਜਾਂ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਂਟਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ...."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

118. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਨਾਫਾਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੀ ਕਲੋਜ਼ (1) ਲਿਸਟ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45 ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਲੋਜ਼ (ii) ਲਿਸਟ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਲਿਸਟ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45 ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਯੋਗਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹਨ, ਇਹ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ "ਸਮੁੱਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿਸਟਰ ਨਾਫਾਡੇ ਨੇ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (ਕ) ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"(ਕ) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦੂਜਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ;"

119. ਮਿਸਟਰ ਨਾਫਾਡੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

120. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(8) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(60) ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 'ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ' ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਬਿਨਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ/ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

121. ਧਿਆਨ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਬਿੱਲ ਨੰਬਰ 39 ਦੇ 1952 ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਅਪੰਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸ਼ੁਗਰ ਕ੍ਰਾਈਸਿਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਐਕਟ, 1950। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ, ਸਹੁੰ ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ। ਬਿੱਲ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

122. ਇਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਓਆਈ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇਤਫਾਕਿਕ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ। ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਏ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਭਾਵੇਂ ਸੀਓਆਈ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 45 ਲਈ ਖੋਜਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ GNCTD 45. COI ਐਕਟ, 1952 ਸਿਰਫ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾ ਲਾਭ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰੋਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਨੀਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾ.

123. ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ।

124. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ, ਮਿਸਟਰ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਨਾਫਾਡੇ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਇਕ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"12. ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਪੂਰਣ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਸਖਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਕ ਅੰਗ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂਲ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਭਾਗਕ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਸਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.]

ਇਹ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਕਾਰਜਪਾਲ ਸਰਕਾਰ, ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 154 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਕਿ ਕਾਰਜਪਾਲ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹਨ।"

ਸੀ.ਓ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(ਕ) "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 2(ਆਈ) ਜੋ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

125. ਮਿਸਟਰ ਗੌਤਮ ਖਜਾਂਚੀ, ਵਕੀਲ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2360 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਵੀ ਮਿਸਟਰ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 20 ਅਗਸਤ, 1996 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਜੋ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਅਗਸਤ, 1996 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿਤਵ ਹੈ ਜੋ ਸੀ.ਓ.ਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਜੀ.) ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਅਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ, 1991 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ ਉਰਫ ਅਫਸਾਨ ਗੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 196 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੈਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"11. ਧਾਰਾ 196 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ (ਐਕਸਟ. ਪੀ-11/2) ਵਿੱਚ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਧਾਰਾ 196 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 20-3-1974। ਉਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਸ. ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿਓ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਗਿਲਾਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 239(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਦਿੱਲੀ ਐਕਟ, 1991 ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 239 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।126. ਉਸਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਤ ਹੈ, GNCTD ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ ਕਿ:

"450. ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਡੀ NCT ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ

ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅੱਤਵਾਦ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (NCT ਦਿੱਲੀ ਦਾ) ਬਨਾਮ ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ [ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) ਬਨਾਮ ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ, (2005) 11 SCC 600 : 2005 SCC (Cri) 1715] (ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ)। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਨ "ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ" ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੋਟਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਪੋਟਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(h) ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ 239 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸਦਾ ਹੈ ਅਹੁਦਾ ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਹੁਦਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਜਪਾਲ “ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼"। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਗਲਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ 2(1)(h), ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਰਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ: (ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀ. 654, ਪੈਰਾ 10)

"10 ... ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸਾਸਕ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੋਟਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੈਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।" ਨੇਵਯੋਜ ਸੰਧੂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ [ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਨਵਜੋਤ ਸੰਧੂ, (2005) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 600 : 2005 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1715] ਪ੍ਰਸਾਸਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

127. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41(1)(ii) ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਐਲ.ਜੀ. ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਪੁਖਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

128. ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, 11 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਇੰਕੁਆਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਟੀ.ਓ.ਬੀ.ਆਰ. ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਤੇ ਟੀ.ਓ.ਬੀ.ਆਰ. ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 239AA(4) ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੌਤਮ ਖਜਾਂਚੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਸੀ ਕਿ 11 ਅਗਸਤ, 2015 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਮਾਲੀਫਾਈਡ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਐਲ.ਜੀ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੰਕੁਆਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਸੀ। ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੀ ਗਈ ਉਹੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਇੰਕੁਆਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਧਿਕਤਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਅਪ੍ਰਤਿਕਸ਼ਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

129. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ

2(ਏ) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਕੀ ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਵਿੱਚ 'ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(8) 'ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ।" ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ਏ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"(8) "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" ਕਰੇਗੀ-

(a) ...

(b) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ-

(i) ...

(ii) ...

(iii) ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239 ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ;"

130. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੀਸੀ ਐਕਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(60) 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"3(60) "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ"-

(a) ...

(b) ...

(c) ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ; ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 258A ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਲੇਖ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ;"

131. ਜੀਸੀ ਐਕਟ 'ਸਰਕਾਰ', 'ਰਾਜ' ਅਤੇ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼' ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸਾਵਾਂ ਵੀ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ:

"3(23) "ਸਰਕਾਰ" ਜਾਂ "ਸਰਕਾਰ" ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ;

3(58) "ਰਾਜ"-

(a) ...

ਅਜਿਹੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਕ

ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ; 3(62A) “ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼” ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਰ ਉਸ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਾ ਹੋਏ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ;”

132.ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੈਕਸ਼ਨ 3(58) ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ, ਅਸੀਂ 'ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਅਰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ GC ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(60) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

133.ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਗੋਆ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਐਮਪਲਾਇਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ ਕੋ. ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਆਇਆ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਤ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੋਆ ਇੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਸੀ। ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਉ ਦੇ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹਵਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਵਿੱਚ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ GC ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(58) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3(60) ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ "ਸਟੇਟਸ" ਅਤੇ "ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀਜ਼" ਵਿੱਚ ਅਤੇ "ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ" ਅਤੇ "ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ" ਨੂੰ "ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਵਿੱਚ "ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" ਹੋਵੇਗਾ, GC ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ "ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“12. ਸੰਸਦ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, 1963 (ਛੋਟੇ ਲਈ “1963 ਐਕਟ”)। ਇਸਦਾ ਲੰਮਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਧਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਉ 1963 ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ [ਦੇਖੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h)]। ਦ ਸਮੀਕਰਨ "ਪ੍ਰਬੰਧਕ" ਦੀ ਧਾਰਾ 2(a) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਆਰਟੀਕਲ 239 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੱਸਦਾ ਹੈ a ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 44 ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੋਵੇਗੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਉਹ ਹੈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ। ਉੱਥੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 44(1) ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦਿ

ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਕਤ. ਪਰ ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ 'ਤੇ ਬੰਧਨ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ. ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ"। ਧਾਰਾ 46 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਨਿਯਮ. ਸੈਕਸ਼ਨ 55 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਭ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਹਨ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ"। ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 240, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਗੋਆ, ਦਮਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਉ (ਕਾਨੂੰਨ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1962। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ, ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਕਟ ਸਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947।

14. ਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ? ਆਰਟੀਕਲ 1 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਭਾਰਤ, ਭਾਵ ਭਾਰਤ, ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਸੰਘ ਹੋਵੇਗਾ"। ਉਪ-ਲੇਖ (2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਗੇ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ"। ਸਬ-ਆਰਟੀਕਲ (3) ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਗਏ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਦਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ- (ਏ) ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼"। ਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VI ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਘ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ VI ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜਪਾਲ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ। ਭਾਗ VIII ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 239 ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ", "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਅਤੇ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" ਵਜੋਂ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗਾ" ਅਤੇ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। ਹੁਣ ਜੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੀਏ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" [ਸੈਕਸ਼ਨ 3(8),] "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" [ਸੈਕਸ਼ਨ 3(60)] ਅਤੇ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" [ਸੈਕਸ਼ਨ 3(62-A)] ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਘਨ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ ਫਰੇਮਰਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ. ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਮੀਕਰਨ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 239, ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ"। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੇਦਖਲੀ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਸਥਿਤੀ ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਏ ਰਾਜ, ਰਾਜਪਾਲ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਅੰਤਰ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਅਤੇ "ਇੱਕ ਸੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਖੇਤਰ" ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ "ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ", ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ

ਗਿਆ ਹੈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ. ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲਨ (ਨੰਬਰ 1) ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ, 1956. ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਐਕਟ ਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਉਲਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਹੈ ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ, ਸਮੀਕਰਨ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ", "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਅਤੇ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਅਦਬੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ.

15. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੈ।" ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ "ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(60) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।" ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(60) ਦੇ ਖੰਡ (ਸੀ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸੱਚਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸਤਿਆ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਦੁਭੂ ਪਾਦੁਨ ਦੇਵ [AIR 1954 SC 587 : 1955 SCR 549 : 1954 SCJ 764 : 10 ELR 103] ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਤਿਆ ਮੁਦਲੀ ਬਨਾਮ ਲੀਡਰ (ਵੈਲ. ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੁਲਾ ਬਕਸ [AIR 1962 SC 145 : (1962) 2 SCRA 794 : (1961) 2 SCJ 549] ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ "ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖੜਾ ਸੀ, ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਾਰਟ ਏ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟ ਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।" ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ "ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ, ਉਹ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।" ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਤੇ 240 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏ ਅਤੇ 239-ਬੀ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਦਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਣ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਿ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ 1956 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VIII ਦੀ ਸੋਧ ਅਤੇ 1962 ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏ ਅਤੇ 239-ਬੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਖੇਤਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

134. ਅਸੀਂ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਐਮਪਲੋਇਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ

ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਰਾਏ ਦੇ ਪੈਰਾ 448 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ:

"448. ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1963 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ: (ਗੋਆ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਕੇਸ (ਗੋਆ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਐਮਪਲੋਇਜ਼' ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ ਕੋ. ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ., (1985) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 206 : 1985 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 201) , ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 213, ਪੈਰਾ 12)

"12. ... ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਇਸਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਦਿ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਮਤਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VI ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ (ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਕ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 214, ਪੈਰਾ 14)

14. ... ਹੁਣ ਜੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" [ਧਾਰਾ 3(8)], "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" [ਧਾਰਾ 3(60)] ਅਤੇ "ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ" [ਧਾਰਾ 3(62-ਏ)] ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੀਏ ਜੋ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਸ ਭਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਅਤੇ "ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ" ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਪਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰਕ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਵਿੱਚ "ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ", ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜੋ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(60) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਤਿਆ ਦੇਵ ਬੁਸਾਹਰੀ [ਸਤਿਆ ਦੇਵ ਬੁਸਾਹਰੀ ਬਨਾਮ ਪਦਮ ਦੇਵ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 587 : (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 549] ਅਤੇ ਮੈਲਾ ਬਕਸ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [ਮੈਲਾ ਬਕਸ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (1962) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 794 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 145] ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਸ਼ VIII ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 1956 ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 239-ਏ ਅਤੇ 239-ਬੀ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: (ਗੋਆ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਕੇਸ [ਗੋਆ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਕਰਮਚਾਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (1985) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 206 : 1985 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 201], ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 217, ਪੈਰਾ 17) 17. ... ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ 1963 ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 239 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੇਂਦਰ

ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਰਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਹੈ।

135. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਨਾਫਾਡੇ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਅ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ., ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

136. ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਨਾਫਾਡੇ ਦੀ ਉਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 46 ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ 11 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 4: ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ?

137. ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮਿਸਟਰ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਾਮਕ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਸ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਧਾਰਾ 108. (ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼):

(1) ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗੀ।" (2) ਜੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।"

138. ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਅਧੀਨ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਾਮਕ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 (ਡੀ.ਈ.ਆਰ. ਐਕਟ) ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 12 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦੇ ਸਮਾਨ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"12. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ।

(1) ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਜਨਹਿਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ।

(2) ਜੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਨਹਿਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬਸਿਡੀ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਰਕਮ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਵੇਗੀ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(4) ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੀਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

139. ਡੀ.ਈ.ਆਰ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਝ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡੀ.ਈ.ਆਰ. ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਡੀ) ਅਧੀਨ "ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2(41) ਅਧੀਨ "ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਹੈ।"; ਧਾਰਾ 2(ਸੀ) ਅਧੀਨ, "ਕਮਿਸ਼ਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਾਮਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।

140. ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਅਪਵਾਦ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

141. ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਨਬਮ ਰੇਬੀਆ ਅਤੇ ਬਾਮਾਂਗ ਫੇਲਿਕਸ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ & ਓਰਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 163 ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਪਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ "ਸਵੈ-ਅਧਿਕਾਰ" ਵਿੱਚ, ਜਾਂ, ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

142. ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਧੀਨ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ

ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(ਬੀ) ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

143. ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਕਿ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(15) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"5. 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ,-

(a) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ,-

(i) ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ;

(ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਉਤਪਾਦਨ, ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਖਾਨਾਂ, ਤੇਲ-ਖੇਤਰਾਂ, ਰੇਲਵੇਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਰਗਾਂ, ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਾਂ, ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕਾਰਜਾਂ, ਡਾਕਯਾਰਡ, ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਪਾਵਰ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ;

(iii) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਡ ਡਿਸਪੈਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਲੋਡ ਡਿਸਪੈਚ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ;

(iv) ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਸਥਾਪਨਾ;

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ;

144. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ (b) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ 'ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(a) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 'ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਡੀ.ਈ.ਆਰ. ਐਕਟ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਾਮਕ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਇਸ ਅਧੀਨ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਈ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਟੈਰਿਫ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ, ਥੋਕ, ਬਲਕ, ਗ੍ਰਿਡ ਜਾਂ ਖੁਦਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲਈ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਟੈਰਿਫ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਗਭਗ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਯਾਮਕ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਉਲੇਖ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਰਾਲ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਾਰੀ ਨੀਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਅਧੀਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"2(d) “ਸਰਕਾਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239AA ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

145. ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਉਸ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

146. ਇਸ ਤੋਂ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਹੈ ਭਾਵ ਐਲ.ਜੀ. ਜਿਸਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ 'ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉੱਥੇ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ/ਡੀ.ਈ.ਆਰ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸਬੰਧੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਫ.11(58)/2010/ਪਾਵਰ/1856) ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਜੂਨ 12, 2015 ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ.5: ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ?

147. ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੇ ਅਗਸਤ 4, 2015 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਘਟ-ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਮਲਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਰੇਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ, ਐਸ.ਸ਼ਾਮ ਨਾਥ ਮਾਰਗ, ਦਿੱਲੀ.

ਨੰਬਰ ਐਫ.11(593)/ਰੈਜਨ.ਬ੍ਰ./ਡਿਵ.ਕਾਮ/ਐਚ.ਕਿਊ/2014/91
ਮਿਤੀ 4ਥ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਅਗਸਤ, 2015

ਨੰਬਰ ਐਫ.11(593)/ਰੈਜਨ.ਬ੍ਰ./ਡਿਵ.ਕਾਮ/ਐਚ.ਕਿਊ/2014-

1. ਪੂਰਬ 1.00 ਕਰੋੜ 2.25 ਕਰੋੜ 2. ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ 1.00 ਕਰੋੜ 2.25 ਕਰੋੜ 3. ਸ਼ਾਹਦਰਾ 1.00 ਕਰੋੜ 2.25 ਕਰੋੜ 4. ਉੱਤਰ 1.25 ਕਰੋੜ 3.00 ਕਰੋੜ ਇਹ ਸੋਧੇ ਗਏ ਰੇਟ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ.

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ,

ਸਦ/- (ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ) ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਸਪੈਸ਼ਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ)

148. ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ:

(a) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਪੂਰਵ ਸਹਿਮਤੀ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਸੀ।

(b) ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਭਾਵ ਚੱਕਰ ਦਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

149. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਚੱਕਰ ਦਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਅਰਥਾਤ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ। ਇੱਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਕ□ਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਸ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਲੇਵੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਕਨਵੇਅਨਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਕਨਵੇਅਨਸ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਸੌਦੇ ਦਾ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਨੂੰ। ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

150. 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਜੋ ਕਿ ਲਿਸਟ I ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ।' 150. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀ 63 ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ 'ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਲਿਸਟ I ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਨ' ਵਾਲਾ ਫਰੇਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਅਤੇ ਲਿਸਟ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 (ਜੋ ਕਿ ਲਿਸਟ I ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ) ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾਪਣ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਿਸਟ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

'91. ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਕਸਚੇਂਜ, ਚੈੱਕ, ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਲੇਡਿੰਗ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਖਤ, ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀਆਂ, ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ, ਡਿਬੈਂਚਰ, ਪ੍ਰਾਕਸੀਆਂ ਅਤੇ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ।'

151. ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਖਾਸ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਅਧੀਨ ਉਲਲੇਖਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

152. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਲਈ ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਆਮ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਦਾਹਰਨ ਹਨ ਕਰਨਾਟਕ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 1977; ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 1968; ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 1975; ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2001; ਬਿਹਾਰ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 1995; ਹਰਿਆਣਾ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 1978; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 1975; ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2001; ਕੇਰਲਾ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 1968; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ (ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੱਚੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ) ਨਿਯਮ, 1995।

153. ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ (ਦਿੱਲੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2001 ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ 28ਵੇਂ ਮਾਰਚ, 2001 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 18ਵੇਂ ਜੁਲਾਈ, 2001 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ (ਦਿੱਲੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2007 ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ 28ਵੇਂ ਸਤੰਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 5ਵੇਂ ਨਵੰਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਨਵੇਅੰਸ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ। ਚੂੰਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੈਲੇਂਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ

ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

154. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27(3), ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ/ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਸਰਕਲ ਰੇਟ। ਧਾਰਾ 27(3) ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਸੋਧੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"27. ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ

(3) ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਗੀਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਵੈਲੋਰਮ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 27(3) ਵਿੱਚ 'ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ "ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਸਰਕਾਰ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

155. ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27(3) ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ 'ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ' ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਆਫ ਗੁਜਰਾਤ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਅਖਿਲ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀ.ਐਸ. ਮਹਾਮੰਡਲ & ਓਰਸ.3 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੰਭਵ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਕੇਵਲ 'ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, 'ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੁਲਾਈ 22, 1961 ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ 07, 1966 ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 239 ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (ਜੁਲਾਈ 18, 2007, ਮਾਰਚ 14, 2008, ਨਵੰਬਰ 15, 2011 ਆਦਿ) ਐਲ.ਜੀ. ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 239 ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

156. ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਅਰਥਾਤ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਨਾਲ।

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ

[ਏ. ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

“18. ਜ਼ਮੀਨ, ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸਮੇਤ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ, ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ; ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਵਿਲੇਨਾਮਾ; ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਜ਼; ਵਸਾਇਕੀ।”

ਅਸੀਂ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

“63. ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀ I ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।”

ਜਿਹੜੇ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਕੇਂਦਰ/ਸੰਸਦ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 157. ਹੈ। ਇਹ “ਵਿਲਾਂ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ, ਚੈੱਕ, ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਲੇਡਿੰਗ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਖਤ, ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀਆਂ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਡਿਬੈਂਚਰ, ਪ੍ਰਾਕਸੀਆਂ ਅਤੇ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।” ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

158. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ) ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ, ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 18 ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਟੈਂਪ (ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਦੀ ਅਧੀਨ-ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਲ ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਆਦਿ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਉੱਤੇ ਡਿਊਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਵਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

159. ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦ ਤੱਕ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

160. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੀ ਚਰਚਾ ਜੋ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 107, 108, 116 ਅਤੇ 117 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੈਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

"107. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐ V ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

108. ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਦਰਭ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐ V ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ/ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲਿਸਟ-II ਜਾਂ ਲਿਸਟ-III ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਾਏ ਲਿਸਟ-II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ। ਜੋ ਜੋਰ GNCTD ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 23 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦ "ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ" ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਉਲਲੇਖ ਅਧੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤਿਵਾਦੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।"

116. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਰਾਜਪਾਲ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ।

117. ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਸਿਰਫ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ, ਅਸਹਿਣਯ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

161. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ (ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 1,2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲਦੀ ਹੈ (ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ)। ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੇ ਉਪਬੰਧ (4) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

> “ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਇਸਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।”

162. ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

> “215. ਹੁਣ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਦੇ ਉਪਬੰਧ (4) ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਉਪਬੰਧ (4) ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਕੈਬਿਨੇਟ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

> 216. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਦੇ ਉਪਬੰਧ (4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਇਸਨੂੰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਤੁਰੰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

> 217. ਲੇਖ 239-AA(3)(a) ਅਤੇ ਲੇਖ 239-AA(4) ਦੀ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲੇਖ 239-AA(3)

ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੇਖ 239-AA(4) ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

218. ਲੇਖ 239-AA(3)(a) ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ (4) ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਧਾਰਾ (4) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਮਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ [ਰਾਮ ਜਵਾਇਆ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏਅਰ 1955 ਐਸ.ਸੀ. 549] ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

D xx

232. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ 239-AA(4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ "ਜ਼ਰੂਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਥੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ "ਕੋਈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਹਰ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

234. ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ(4) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਅੱਖਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ। ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਨਸਾਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਸਾਂ ਦੇ ਮਾਂਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਡੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗਣਰਾਜਵਾਦੀ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਖਲਾਂਦਾਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਨਿਰਮਾਣ ਅਸੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਮੰਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਅਰਥ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਆਇਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

235. ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਾਰੀਕੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਦੰਡਾਂ, ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

236. ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅੰਤਰਆਤਮਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਚੇਤ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ" ਅਤੇ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜੋ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੈਧਤਾ

ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਸਾਦੇ ਸਮਾਂਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆ ਬੈਠੇਗੀ। ਸਾਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗੁਆਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਵੇਂ ਜਿਓਮੈਟਰੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਮੈਟਾਫਿਜ਼ਿਕਸ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਈ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਫਰਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਮਾਨਕਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਉਗਾਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਮਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਫਰਕ ਕਦੇ ਵੀ "ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ, ਚੰਦਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

163. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਵੀ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਰੇਕ ਅਤੇ 'ਹਰੇਕ ਛੋਟੇ ਮਾਮਲੇ' ਜਾਂ 'ਹਰੇਕ ਤੁਚ੍ਛ ਮਾਮਲੇ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕੇਵਲ ਉਹ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਤਭੇਦ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਇੰਨਾ ਮੌਲਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਰੁਟੀਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਭੇਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਤਭੇਦ ਸੁਚੱਜੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੀਮਾ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਜੀ. ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਲ.ਜੀ. ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੱਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਐਲ.ਜੀ. ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੁਲਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਪਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਆਦਰ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਲੀਅਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇੰਸ 'ਤੇ ਬੇਵਜਹ ਨਾ ਬੈਠੇ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਾਤੀਲਤਾ ਅਤੇ ਜਰੂਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਜਿਥੇ ਸਥਿਤੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗਵਰਨੈਂਸ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਨੋਖੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 6: ਕੀ ਇਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ.?

164. ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(8) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹੈ:

"24. ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ. ...

(8) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਕਲਾਸ ਲਈ, ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

165. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਭਾਵ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਵਜੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦਾ ਤਰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜੀਬ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਕਿ 69ਵੇਂ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ

ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 2 ਉੱਤੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਐਕਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਮਦਦ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੇਚੀਦਾ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਮੁੱਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(58) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਬਜਾਏ ਕਿ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰੋ.ਸੀ. ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ।

166. ਇਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ 7 ਸਤੰਬਰ, 2015 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ 4 ਸਤੰਬਰ, 2015 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 21 ਦੀ 2012 ਦੀ 17 ਦਸੰਬਰ, 2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ। ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰੋ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24(8) ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੂਚੀ III ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਮਦਦ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

167. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ

ਦੁਖੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(60) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਮਦਦ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

168. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 20 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੰ. ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 477 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਐਲ.ਜੀ. ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਂਟਰੀਜ਼ 1 ਅਤੇ 2, ਸੂਚੀ III ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਵਿਚਲਿਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੰ., 1973 ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੰ. ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਉੱਤੇ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਵੈ-ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਵਰਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੂ.ਟੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

169. ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"300. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੰ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(8) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਕਲਾਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 3(58), 3(58) ਅਤੇ 3(60) ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 20.03.1974 (ਉੱਪਰ ਦੇਖੋ ਪੈਰਾ 167 (ਉੱਪਰ)) ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੰ. ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(8) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਐਂਟਰੀਜ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA(4) ਅਧੀਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇਤ□ਤਵ ਵਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ।

301. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(8) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਿਤ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 24(8) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਗੈਰ-ਨਾਮਜਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

302. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੇ।

303. ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, 07.09.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਜੱਜ-07 ਦੁਆਰਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 21/2012 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

170. ਚਰਚਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(ਅ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 3(8), 3(58) ਅਤੇ 3(60) ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਅਭਿਵਿਆਖਿਆ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239A ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਬ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ', ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(8), ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਹੈ।

171. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜੀ.ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦੇ ਅਭਿਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਸੇ ਅਭਿਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸੀ.ਓ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ, 'ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਅਭਿਵਿਆਖਿਆ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨ

172. ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪਹਲੂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਐਂਟਰੀਜ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਇਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਐਲ.ਜੀ. ਆਰਟੀਕਲ 239AA(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ, ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

173. ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਵਮਾਨਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਐਫ 1. ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿਯ ਭਰਾ, ਨਿਆਂਕਾ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

ਨਿਆਂਕਾ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤੱਥ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 04.07.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਨਿਯਮਿਤ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਿਯ ਭਰਾ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਾਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਨਿਆਂਕਾ ਸਿੱਕਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 63 ਤੋਂ 68 ਤੱਕ ਛੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ-

63)ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਦਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 21 ਮਈ, 2015 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ?

64)ਦੂਜਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਿਵਾਰਣ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1987 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਐਂਟੀ-ਕਰਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ (ਏ.ਸੀ.ਬੀ.) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਏ.ਸੀ.ਬੀ. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ? (ਇਹ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2357 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਉੱਠਦੇ ਹਨ।)

65)ਤੀਜਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2358, 2359 ਅਤੇ 2360 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਇੰਕੁਆਇਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਅਧੀਨ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਹੈ?

66)ਚੌਥਾ ਮੁੱਦਾ, ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 263 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਦੀ ਧਾਰਾ 108 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ?

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2361 ਦੇ 2017 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 2000 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਬਿਜਲੀ ਸੁਧਾਰ (ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਕੀਮ) ਨਿਯਮ, 2001 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਬਿਨਾਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਤਰਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੈਧ ਹਨ?

67)ਪੰਜਵਾਂ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2362 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2364 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸਰਕਲ ਰੇਟਸ) ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ?

68)ਛੇਵਾਂ ਮੁੱਦਾ, ਜੋ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 277 ਦੇ 2018 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਇਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ?

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਰਣੀਯ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੰਬਰ 2, 3, 4, 5 ਅਤੇ 6 ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਉੱਤੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਰਣੀਯ ਭਰਾ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ, ਮੈਂ ਇਸ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਆਦਰਣੀਯ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਇਹ ਸੀ.ਏ.ਨੰਬਰ 2357 ਦਾ 2017 (ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ) ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ 04.08.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 5888 ਦਾ 2015 ਵਿੱਚ ਉੱਠਿਆ ਮੁੱਦਾ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 5888 ਦਾ 2015 (ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੱਲੋਂ 21.05.2015 ਅਤੇ 23.07.2014 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ। 21.05.2015 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 5888 ਦਾ 2015 ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੀ ਸੀ:

"ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ
ਸੂਚਨਾ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 21 ਮਈ, 2015

ਐਸ.ਓ. 1368(ਈ)—ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 239 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਨਾਮਕਰਣ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਗੇ;

ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 239AA ਜੋ ਕਿ 'ਸੰਵਿਧਾਨ (ਉਨੱਠਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991' ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੇਖ 239 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 239AA ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੰਘ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਦਿੱਲੀ

ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਵੇਸ 1 'ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼', ਪ੍ਰਵੇਸ 2 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ 18 'ਜ਼ਮੀਨ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਵੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ 41 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹੋਰ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੈਡਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਕਸਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਅਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਦਾਦਰਾ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਕਸਦੀਪ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਂਝੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੀਆਂ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਕਿ 'ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼', 'ਪੁਲਿਸ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਹੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਯਾਨੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹੁਣ, ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ (3) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ -

"(i) ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ, 'ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ', 'ਪੁਲਿਸ', 'ਜ਼ਮੀਨ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ, ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਸੇਵਾਵਾਂ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

2. ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਫ. 12/1/92-ਹੋਮ (ਪੀ) ਐਸਟ. 1750 ਮਿਤੀ 8ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 1993, ਜੋ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 23ਜੁਲਾਈ, 2014 ਨੰਬਰ 14036/4/2014-ਦਿੱਲੀ-I (ਪੀ.ਟੀ. ਫਾਈਲ) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾਮਤ:—

"2. ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।"

ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੂੰ ਸਮਮਿਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾਮਤ:—

"3. ਐਂਟੀ-ਕਰਪਸ਼ਨ ਬ੍ਰਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।"

3. ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਸ.ਓ. 853(ਈ) [ਐਫ. ਨੰ. ਯੂ-11030/2/98-ਯੂਟੀਐਲ ਮਿਤੀ 24ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ, 1998 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

5. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ□ਹ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਜੋ ਕਿ "ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼; ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਜੀ.ਐੱਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਦੁਖੀ

ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 5888 ਦੀ 2015 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 04.08.2016 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 5888 ਦੀ 2015 ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਮੇਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 04.08.2016 ਦੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 302 ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 302(ਵੀ) ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ:

“302(ਵੀ) “ਸੇਵਾਵਾਂ” ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਐਸ.ਓ. ਨੰਬਰ 1368(ਈ) ਦੀ ਮਿਤੀ 21-5-2015 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਦਾਇਤ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ “ਸੇਵਾਵਾਂ” ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਦ ਤੱਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਤੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ।”

ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਨਤੀਜਤਨ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 5888 ਦੀ 2015 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

6. ਇਸ ਬੈਚ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦੇ ਉੱਠੇ। ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ, ਪੰਜ-ਜੱਜ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜ-ਜੱਜ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ 04.07.2018 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਦੋ ਹੋਰ ਵੱਖਰੇ ਮਤ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਇੱਕ ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੈਂ ਖੁਦ, (ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ) ਵੱਲੋਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਇਸ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਕਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 04.07.2018 ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਧਿਤ ਹਾਂ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 145 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"ਲੇਖ 143(3) ਉਹਨਾਂ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਲੇਖ 143 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਬੈਠਣ ਲਈ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪੰਜ ਹਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੇਖ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੇਖ 132 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਰਾਏ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗੀ।"

8. "ਲੇਖ 145 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੀ

ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

9. ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਾਧੂ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੇਖ 239AA ਉਪ-ਧਾਰਾ (3)(ਅ) ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ"। ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਜੋ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"41.ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼; ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ।"

11. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਰਾਏਆਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"13. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬੈਚ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਤਰਫ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥ ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।"

12. ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 486 (ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"486. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਕੇਵਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨਿਯਮਿਤ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

13. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੱਤਾ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਲਿਸਟ II ਅਤੇ III ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਾ ਮੈਟਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ"। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 39 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"39. ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸੇ ਅਨੁਚਛੇਦ ਦੁਆਰਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ..." ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸੀਮਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

14. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਜਿਸਨੇ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਬੋਲੀ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 196 ਅਤੇ 201 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"196. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਨ.ਡੀ/ਐਮ.ਸੀ. ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 246 ਜਾਂ ਭਾਗ VI ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਨੱਤਰਵੀ ਸੋਧ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 246(4) ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ" ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।"

201. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ NDMC 'ਚ ਨੈਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੰ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਖਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ NCT ਨੂੰ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

15. ਚਰਚਾ ਕੇਵਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਮਤ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 217 ਅਤੇ 219 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"217. ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239-AA ਦੇ ਖੰਡ (3) ਦੇ ਉਪ-ਖੰਡ (ਅ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

219. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239-AA ਦੇ ਖੰਡ (3) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239-AA(3)(ਅ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ।"

16. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1,2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 217 ਵਿੱਚ ਜੋ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239AA(3)(ਅ) ਵਿੱਚ ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਘੀ ਖੇਤਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ

ਗਿਆ ਹੈ"। ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁੱਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਛੋਹੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਯਮਤ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਖੁੱਲਾ ਹੈ। ਕੀ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ C.A.No.2357 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਆਮ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੂਚੀ I ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੇ।

17. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 284 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 284.13 ਵਿੱਚ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"284.13. ਛਿਆਸੀਵੇਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-AA ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾਲ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੱਧੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਛੱਡ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

18. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 39 ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3)(a) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ ..." ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਬਹੁਮਤ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਦੋ ਰਾਇਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀਆਂ ਦੋ ਰਾਇਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.(ਐਕਸ) ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਕੇ"(ਵਾਈ) "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ"

20. ਡਾ.ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੰਨਾ 736 ਅਤੇ 737 ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 461, 462 ਅਤੇ 463 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"461. ਆਰਟੀਕਲ 239-AA(3)(a) ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 (ਅਤੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ) ਅਤੇ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ, "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 239-AA(3)(a) ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੰਨਿਆਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ NDMC 'ਚ ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 246 ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਖੇਤਰ. ਸਮੀਕਰਨ "ਜਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਸੀਟੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ਼ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਖਾਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਮੀਕਰਨ "ਸਟੇਟ" ਦਾ। ਇਹ ਏ ਆਰਟੀਕਲ 239-AA(3)(a) ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪੜ੍ਹਨਾ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਨਾਲ ਨਾਲ

462.ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(5) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਮਿਲਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 43(3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 24 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ। ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 38 ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 40 ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ(3)(ਅ) ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਹਰੂ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

463. ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(58) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇ। ਜੇ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 3(58) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਮਿਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੰਘ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3(58) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ" ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਬਾਹਰਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

21. ਡਾ. ਨਿਆਂਕ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਧਾਰਾ 239AA(3) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 316 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦੇਖਿਆ:

“316. ਧਾਰਾ 239-AA ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਅ) ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ" ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਜੋ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਹੈ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ.....”

22. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡਾ. ਨਿਆਂਕ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ "ਰਾਜ" ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਘ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ" ਬਾਹਰਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

23. ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅ ਨਾਲ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 500, 551 ਅਤੇ 552 ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਸੀ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

"500. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ"। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਜਾਣ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਗੇ।"

"551. ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ" ਵਾਕ ਨਾਲ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

"552. ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸੂਚੀ II ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 12, 26, 37, 38, 39, 40, 41, 42 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੂਚੀ III ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 3, 4 ਅਤੇ 43 ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਕ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ" ਬੇਅਸਰ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵੇਲੇ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪਾਰਟ ਏ, ਬੀ, ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਰਾਜ ਸਨ। ਸੱਤਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 2 ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਲੇਖ 1 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਕ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੂਬਾ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੰਘੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਸਕਰਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

25. ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਹੁਮਤ ਰਾਏ ਵਿੱਚ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਘੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ C.A.No.2357 ਦੇ 2017 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

26. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 69ਵੀਂ ਸੋਧ, 1991 ਦੁਆਰਾ 1 ਫਰਵਰੀ, 1992 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਘੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਿਦਾਂਤ ਸੀ ਭਾਵੇਂ 69ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ। ਸੰਘੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 239A ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 14ਵੀਂ ਸੋਧ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239A ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"239A. ਕੁਝ ਸੰਘੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ।-

(1) ਸੰਸਦ ਪਾਂਡਿਚੇਰੀ ਦੇ ਸੰਘੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਕ) ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ, ਚਾਹੇ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਘੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇ, ਜਾਂ

(ਖ) ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ,

ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ।" (2) ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 368 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।"

27. ਲੇਖ 239A ਨੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1963 ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"18. ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ.(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

28. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ" ਇੱਕ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰਾਂ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

29. ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 69ਵੇਂ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਗਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ 69ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

30. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੈਟਅੱਪ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ, ਨਾਮਤ: ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਕਮੇਟੀ, ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 14.12.1989 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 69ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ। 69ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 69ਵੇਂ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

"ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 24-12-1987 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਿਧ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸੰਘਾਂ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

2. ਬਿੱਲ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

31. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸਰਾ, ਸੀ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ ਗਈ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 16 ਵਿੱਚ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਈ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਚਿੱਤ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਅਸਲ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਨੁਚਿੱਤ ਆਰਟੀਕਲ 239-AA ਅਤੇ 239-AB ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 206 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:- 206.ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਅਤੇ 239-ਏਬੀ ਦੇ ਪਰਿਚਯ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਨਤਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੋਰਪਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239-ਏਏ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਗੇ।

32. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 6.7.4 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 6.7.4 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"6.7.4 ਜਿਹੜੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਹਰਵਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਖਰੀ ਸੀਮਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

33. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਦੋਂ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਪ੍ਰਵੇਸ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 6.7.12 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"6.7.12 ...ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਵੇਸ ਪ੍ਰਵੇਸ ਨੰਬਰ 35 ਹੈ ਜੋ ਹੈ "ਕੰਮ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੈਸ਼ਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ"। ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣਗੀਆਂ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ" ਪ੍ਰਵੇਸ 35 ...

ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਐਂਟਰੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ....."

ਬੀ "34. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਨੂੰ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 8.1.2 ਅਤੇ 8.1.3 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"8.1.2 ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਵਿੱਚ 'ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼; ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਐਂਟਰੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ 'ਰਾਜ' ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XIV ਵਿੱਚ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਧੀਨ ਲੇਖ 239 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ' ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

"8.1.3 ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ। ਇਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਐਂਟਰੀ 41 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।"

"35. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਸਿਰਲੇਖ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਹੇਠ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 9.3.4 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:- "ਸੇਵਾਵਾਂ

9.3.4 ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰੰਤੂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

36. ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਨੇ 69ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ

ਕੀਤੀ, ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 239AA(3) ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਕਈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈਆਂ ਸਨ। 13.07.1959 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1959 ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

37. ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਮੰਤਰੀ/ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1967 ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ। ਨਿਯਮ 2(d) ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ "ਕਮਿਸ਼ਨ" ਦਾ ਅਰਥ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਹੋਵੇ ਕਮਿਸ਼ਨ. ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮ ਵੀ ਹਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ। ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ 69ਵਾਂ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੰਘ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਸੰਘ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਨ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਜਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2018) 10 SCC 312. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ 30.08.2018, ਭਾਵ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ NCT ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ। ਦੇ NCT ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੈਰਾ ਨੰ: 64 ਤੋਂ 66 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ", ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-

"ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ

64. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, "ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1967" ਵੱਲ ਸੰਦਰਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 3 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੈ:

"3. ਸੇਵਾ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਗੀਕਰਣ।—(1) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਗ੍ਰੇਡ ਹੋਣਗੇ, ਅਰਥਾਤਃ—

ਗ੍ਰੇਡ I

ਗ੍ਰੇਡ II

ਗ੍ਰੇਡ III

ਗ੍ਰੇਡ IV

(3) ਗ੍ਰੇਡ I ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਕਲਾਸ II ਗਰੁੱਪ "ਬੀ" (ਗਜ਼ਟਿਡ) ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਡ II, III ਅਤੇ IV ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਗਰੁੱਪ "ਸੀ" (ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ) ਹੋਣਗੀਆਂ।

(4) ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

65. ਇਸ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, "ਸੀਸੀਐਸ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਵਿੱਚ ਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੈਸ) ਹਨ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਡੀਐਸਐਸਐਸਬੀ) ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗਰੁੱਪ ਬੀ (ਡੈਨਿਕਸ) ਲਈ ਫੀਡਰ ਕੈਡਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ (ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਯੋਗਤਾ ਦੀ) ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

66.ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੱਸ ਰੂਲਜ਼, 1967 ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਰੂਲਜ਼, 1965 ਦੇ, ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ,

"ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗਰੁੱਪ ਬੀ (ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.) ਲਈ ਫੀਡਰ ਕੈਡਰ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

38. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨੇ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਜ ਪਬਲਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਐਕਟ, 2007 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਸਕੇ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਐਕਟ, 2007 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਅੱਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

39. ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਅੱਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਇੱਕ ਨਗਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਮਿਉਨਿਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, ਏ 1957 ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਰੋਕਥਾਮ ਆਦਿ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੋਰ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਇੱਕ ਨਗਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 243W (ਟੀ) ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 12ਵੀਂ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। 12ਵੀਂ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 7 "ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸਜ਼" ਨੂੰ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਐਕਟ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 5 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਸਟ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

40. ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 245 ਅਤੇ 246 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖ 246 ਜੋ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਲੇਖ 246. ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ।(1) ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ (ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚੀ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ)।

(2) ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ, ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੀ, ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ (ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਸੰਯੁਕਤ ਸੂਚੀ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ)।

(3) ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਲਈ, ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ (ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸੂਚੀ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ)।

(4) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਲਈ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

41. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ 246 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ "ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੇਖ 239AA(3)(a) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੈ” ਵੱਖਰਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 239AA ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ।

42. ਮੈਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41 ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(4) ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। "ਸੇਵਾਵਾਂ" ਸਬੰਧੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਕੇਵਲ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

43. ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2357 ਦੇ 2017 – ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 5888 ਦੇ 2015 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਆਦਰਣੀਯ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਵਮਾਨਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 175 ਦੇ 2016 ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate